

پاسخ‌های فقهی

مسائل متفرقه، جلد ششم

پاسخ‌های وصی و فرستاده امام مهدی علیه السلام

سید احمد الحسن علیه السلام

گردآوری و تنظیم

سید واثق الحسینی

مترجم

گروه مترجمان انتشارات انصار امام مهدی علیه السلام

نام کتاب	پاسخ‌های فقهی (مسائل متفرقه، جلد ششم)
نام کتاب اصلی	الأجوبة الفقهية (مسائل متفرقه، ج ٦)
نویسنده	احمد الحسن <small>رحمته الله</small>
گردآوری و تنظیم	سید واثق الحسینی
مترجم	گروه مترجمان انتشارات انصار امام مهدی <small>رحمته الله</small>
نوبت انتشار	اول
تاریخ انتشار	۱۴۰۲
تاریخ انتشار کتاب اصلی	۱۴۴۵ق / ۲۰۲۳م
کد کتاب	۲۱۷
ویرایش ترجمه	اول

جهت کسب اطلاعات بیشتر در خصوص دعوت مبارک سید احمد الحسن رحمته الله
به تارنماهای زیر مراجعه کنید.

www.almahdyoon.co

www.almahdyoon.com

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فهرست

- مسائل مربوط به شعائر و ماه محرم ۷
- مسائل مربوط به طهارت ۹
- مسائل مربوط به اموات و قبرها ۱۱
- مسائل مربوط به تلاوت قرآن کریم ۱۵
- مسائل مربوط به نماز ۱۶
- مسائل متعلق به روزه ۱۹
- مسائل مربوط به خمس ۲۱
- مسائل متعلق به زکات ۲۴
- مسائل متعلق به حج ۲۵
- مسائل متعلق به زندگی زناشویی ۲۶
- مسائل متعلق به حضانت کودکان ۲۹
- مسائل مربوط به احکام زنان و اختلاط ۳۰
- حکم تغییر جنسیت و انحراف جنسی ۳۳
- مسائل متعلق به تعامل با والدین ۳۸
- مسائل متعلق به ارث ۳۹
- مسائل مربوط به دیه‌ها ۴۱
- مسائل متعلق به کفارها ۴۲
- مسائلی درباره شیئی پیدا شده ۴۳
- مسائل مربوط به صید و ذبح ۴۳
- مسائل متعلق به خوردنی‌ها و آشامیدنی‌ها ۴۵
- مسائل مربوط به احکام خرید و فروش ۴۷
- مسائلی درباره اجاره و رهن ۴۹
- مسائل مربوط به کسب و کار ۵۱
- مسائل مربوط به مشاغل ۵۷
- مسائل مربوط به قوانین وضعی ۵۹
- تعامل با غیر مؤمنان به حق ۶۲
- مسائل متفرقه ۶۴

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

و سلام و صلوات تَامَّ خداوند بر محمد و آل محمد، امامان و مهدیون باد!

از حارث بن مغیره نصری روایت شده است: به ابو عبد الله علیه السلام عرض کردم امام قائم علیه السلام با چه چیزی شناخته می شود؟ حضرت فرمود: «با سکینه و وقار.» عرض کردم: و با چه ابزاری؟ فرمود: «او را با حلال و حرام می شناسی، و اینکه مردم به او نیازمندند و او به احدی نیازمند نیست، و سلاح رسول خدا صلی الله علیه و آله نزد اوست.» گفتم: آیا او جز وصی فرزند وصی است؟ فرمود: «جز این نیست که او وصی، و فرزند وصی است.»^۱

در پرتو این روش آشکار و روشن الهی برای شناختن امام قائم علیه السلام، این کتاب را که شامل ۱۴۲ پرسش در زمینه احکام فقهی مختلف است و به طور معمول بیشتر مردم به آنها مبتلا هستند به شما برادران گرامی ام تقدیم می کنم؛ پرسش هایی که به یمانی موعود سید احمد الحسن علیه السلام ارائه شده و ایشان علیه السلام پاسخ فرموده اند، و برای وضوح و دسته بندی بهتر، تغییرات اندکی روی این پرسش ها انجام دادم.

از خداوند مسئلت دارم آقا و سیدم قائم آل محمد علیه السلام را در زمینش، در آینده ای نزدیک تمکین عطا فرماید و به وسیله او زمین را پس از اینکه توسط حاکمان جور و ستم و علمای بی عمل و پیروانشان از ظلم و فساد آکنده شده است سرشار از عدل و داد نماید، و از تقصیر و کوتاهی ما در حق ایشان علیه السلام درگذرد، و ما را در زمره تسلیم شدگان به او قرار دهد؛ در زمره کسانی که تنها از سخنان او برمی گیرند، در راستای خواست و اراده او عمل می کنند و در دنیا و آخرت با کرامت او رستگار می شوند.

از خداوند مسئلت دارم این اندک عمل را بپذیرد، آن را خالص سازد، و مرا از آن بهره مند

۶ ..... پاسخ‌های فقهی، جلد ششم

گرداند، در آن روزی که نه مال سودی می‌رساند و نه فرزند، مگر آن کسی که با قلبی سلیم
به پیشگاه الهی وارد شود.

و سپاس و ستایش تنها از آن خداوند پروردگار جهانیان است.

سید واثق الحسینی

۲۰ جمادی الاول ۱۴۴۵ ق^۱

نجف اشرف

مسائل مربوط به شعائر و ماه محرم

پرسش ۱:

بنده صندوقی در اختیار دارم که برای اطعام مردم و بر پا کردن مجلس عزاداری و خدمت‌رسانی به زائرین حسین علیه السلام در ماه عاشورا و صفر به نیت ثواب برای امام حسین علیه السلام در آن پول جمع کرده‌ام؛ ولی الآن به خاطر پاندمی کرونا نمی‌توانم این شعائر را به جا آورم. آیا جایز است این اموال را به نیت ثواب برای امام حسین علیه السلام به صورت نقدی یا خرید مایحتاج یا غذا یا ... به فقرا انفاق کنم؟

پاسخ:

تا زمانی که آن را برای برپایی عزای حسین علیه السلام اهدا کرده‌ای [فقط] در همین خصوص مصرف کن.

پرسش ۲:

نذر کرده‌ام پنج روز مجلس عزای امام حسین علیه السلام برپا کنم، و آن را در خانه عمویم بر پا می‌کردیم، ولی به خاطر ویروس کرونا امسال این مجلس در خانه عمویم برگزار نشد. آیا جایز است به جای اقامه‌ی عزا برای امام حسین علیه السلام به مدت پنج روز مبلغی را به فقرا بپردازیم؟

پاسخ:

جایز نیست؛ و مبلغ اهدایی بعداً در عزای حسین علیه السلام هزینه شود.

پرسش ۳:

در رابطه با زیارت اربعین، چه کاری برای زن بهتر است؟ اینکه پیاده برود، یا در خانه خودش زیارت کند؟

پاسخ:

این به شرایط و وضعیت او بستگی دارد. هر دو جایز است؛ و اینکه کدام بهتر است به وضعیت و شرایط انسان بازمی‌گردد.

پرسش ۴:

آیا فروش وسایل خانه یا طالاجات در ماه محرم الحرام و ماه صفر جایز است؟ با توجه به اینکه ما به سبب حرمت ماه و سوگواری برای شهادت پدر آزادگان امام حسین (علیه السلام) از فروش دست می‌کشیم؛ همچنین انجام بعضی کارها مثل رنگ کردن مو؛ با در نظر داشتن این نکته که رنگ کردن [موها] برای مخفی کردن پیری انجام می‌شود. آیا این کارها در ماه‌های محرم و صفر جایز است؟ یا انجام ندادنشان بهتر است؟

پاسخ:

رفتن به بازار یا آرایش کردن و کارهای مشابه دیگر در محرم یا صفر اشکال ندارد؛ و فقط در روز دهم ماه محرم بدون ضرورت به بازار رفتن یا آرایش کردن یا کارهای مشابه دیگر کراهت دارد؛ همچنین انجام این کارها در ایام وفات رسول [خدا] و فاطمه و ائمه (صلوات خدا بر آنها باد) کراهت دارد.

پرسش ۵:

آیا در ماه محرم بعد از روز دهم، جاری کردن عقد ازدواج یا شرکت در آن یا زفاف جایز است؟

پاسخ:

جایز است.

پرسش ۶:

قطعه زمینی از زمان جدّشان در اختیار عده‌ای از انصار است و در آن حسینیه‌ای وجود

دارد؛ و پدر بزرگشان زمین و حسینیه‌ای را که در آن است وقف امام حسین علیه السلام کرده است. آیا برایشان جایز است قطعه‌ای از مازاد زمین مذکور را جدا کنند و راه عبور خانه‌هایشان قرار دهند؟

پاسخ:

جایز است.

مسائل مربوط به طهارت

پرسش ۷:

آیا در وضو، مسح پاها با یک دست جایز است؟

پاسخ:

جایز نیست مگر با وجود اضطرار.

پرسش ۸:

شخصی به علت بیماری بدخیمی تحت عمل جراحی کولکتومی قرار گرفته است؛ در نتیجه خروج مدفوع وی از شکم (از طریق کیسه خارجی) صورت گرفته، و او شش ماه بدون نماز در این حالت باقی بوده است؛ زیرا خروج [مدفوع] به طور پیوسته به همراه خروج گازهایی جریان دارد، و گاهی خودش خارج شدن مدفوع را به داخل کیسه احساس نمی‌کند؟ حکمش چیست؟

پاسخ:

باید به هر طریقی که برایش امکان دارد خودش را تطهیر کند و نماز بخواند؛ و باید آنچه

را از دست داده است قضا کند.

پرسش ۹:

اگر موی زنی بلند و بافته شده باشد، آیا در غسل واجب او باید آب را به تک تک موهایش برساند به طوری که آب را به داخل تمام موهای بافته شده اش وارد کرده باشد؟

پاسخ:

باید موهایش را به گونه ای آماده کند که آب غسل به داخل آن‌ها نفوذ کند؛ به صورتی که به طور کلی بداند آب به تمام مو رسیده است؛ و دقت در اینکه آب به تک تک موهای سرش رسیده باشد واجب نیست.

پرسش ۱۰:

یکی از خواهران در حوزه طلبه است و امتحان «احکام تلاوت» دارد و عادت ماهانه اش فرا رسیده است؛ و از جمله مطالبی که از او خواسته شده حفظ کند جزء سی ام است که سوره سجده دار در آن هست. حکمش چیست؟

پاسخ:

قرائت آن را ترک کند؛ و اگر ترک کردن آن در نتیجه امتحان تأثیرگذار است عذرش را بیان کند.

پرسش ۱۱:

آیا هنگام غروب آفتاب، رفتن به حمام و دوش گرفتن یا باز کردن پنجره مکروه است؟

پاسخ:

هرکسی هنگام غروب آفتاب وارد حمام می شود بهتر است آیه الکرسی را بخواند یا ذکر خدا بگوید.

پرسش ۱۲:

جوشاندن آب انگور ترش قبل از رسیدنش [یعنی در حالت غوره] چه حکمی دارد؟

پاسخ:

اشکال ندارد.

مسائل مربوط به اموات و قبرها

پرسش ۱۳:

پدر من در حالی که به خلیفه خدا ایمان نداشت فوت کرد و من می‌خواهم کاری برایش انجام دهم تا جایگزین تقصیر و کوتاهی ایمان نیابورنش به خلیفه خدا باشد. آیا میت -که به خلیفه خدا ایمان نداشته است- از خیرات و صدقات جاریه با اموالی که به عنوان میراث فرزندان پشت سر خود به جا گذاشته است بهره‌مند می‌شود؟ و بهترین کارهایی که فرزندان برای تکریم والدین پس از فوتشان می‌توانند انجام دهند کدام است؟

پاسخ:

به‌طور کلی هر شخصی پس از فوتش -صرف‌نظر از وضعیتی که قبل از مرگش داشته است- می‌تواند از کارهای فرزندان مؤمنش بهره‌مند شود؛ و فرقی نمی‌کند این کارها عباداتی باشند که به او اهدا شده باشد، یا استغفار و طلب آمرزش باشد، یا صدقه باشد، یا کارهای دیگر نظیر آن.

چه بسا یکی از بهترین کارهای نیک در حق والدین یاد کردن آن‌ها در نماز شب یا اهدای چند رکعت به آن‌ها در دل شب باشد.

پرسش ۱۴:

آیا مستحب است خانواده میت مبلغی را به‌عنوان رد مظالم از طرف میت پرداخت کنند؟ به‌عنوان رد مظالم بدی یا ظلمی که چه بسا میت به‌صورت غیرعمد یا به‌دلیل دیگری انجام داده باشد.

پاسخ:

این کار صدقه شمرده می‌شود و مستحب است.

پرسش ۱۵:

آیا نگهداری نمونه خون پدر متوفی ام جایز است؟

پاسخ:

جایز است.

پرسش ۱۶:

آیا کوتاه کردن موی میت جایز است؟

پاسخ:

در صورت ضرورت، جایز است.

پرسش ۱۷:

آیا برداشتن خاک قبر پدرم و نگهداری آن جایز است؟

پاسخ:

جایز است.

پرسش ۱۸:

حکم مرمت قبرها و مسقف کردن قبر و نشستن زیر آن هنگام زیارت قبر چیست؟

پاسخ:

جایز است، ولی اگر برای متمایز کردن، مثلاً به جهت شناسایی قبر مجبور به این کار نباشد مکروه است.

پرسش ۱۹:

پدرم در اثر بیماری کرونا فوت کرد، ولی بیمارستان جنازه اش را به ما تحویل نداد. روز بعد او را با آمبولانس به قبرستان مخصوص فوت شدگان کرونا بردند، و ما نیز مجبور شدیم همراهشان به قبرستان برویم و آن‌ها اجازه ندادند به او نزدیک شویم، نه برای غسل دادن و نه برای کفن کردن و نه برای نماز بر او و نه برای دفن کردنش. از آن‌ها توضیح خواستیم، و گفتند: ما طبق قوانین شرعی به تجهیز و دفن وی اقدام می‌کنیم. پس از سپری شدن دو ماه و نیم استاندار نجف با انتقال اموات از قبرستان کرونا به قبرستان خانوادگی در وادی السلام موافقت کرد. وقتی برخی از نزدیکان متوفی برای انتقال جسدش به قبرستان خانوادگی آمدند روشن شد مسئولین تجهیز و دفن اموات، کارها را به صورت سرسری و با بی‌نظمی انجام داده‌اند، و مشخص شد برخی از اموات بدون غسل یا کفن دفن شده‌اند، و برخی از آن‌ها را از تابوت‌هایشان بیرون نیاورده و با همان وضعیت دفن کرده‌اند. بعضی از مردم وقتی خواستند مرده‌هایشان را انتقال دهند به جای مرد دیدند زنی دفن شده است و برخی هم میتی در قبر نیافتند، و با حفر زمین اطراف قبر، میت را پیدا کردند... پرسش بنده این است: آیا با توجه به این اطلاعات نگران‌کننده، انتقال میت جایز است؟ و در صورتی که میت را در قبر نیافتیم آیا جایز است زمین را حفر کنیم و دنبال میت بگردیم و او را در قبرستان خانوادگی دفن کنیم؟

پاسخ:

تا وقتی [میت] در وادی السلام دفن شده است هیچ دلیل منطقی برای انتقال میت

وجود ندارد.

پرسش ۳۰:

در ایران کسی را که بر اثر ویروس کرونا بمیرد غسل نمی‌دهند و کفن نمی‌کنند. بلکه گودالی حفر کرده و او را در آن دفن می‌کنند. آیا این کار جایز است؟

پاسخ:

جایز نیست.

پرسش ۳۱:

گورستانی قدیمی وجود دارد که به مسلمانان تعلق ندارد و به همراه اموات، اشیای قیمتی مانند جواهر دفن شده است. آیا نبش این قبرها و برداشتن این چیزها جایز است؟

پاسخ:

جایز نیست.

پرسش ۳۲:

آیا زیارت قبرها برای زن‌های باردار کراهت دارد؟

پاسخ:

مکروه نیست.

پرسش ۳۳:

برادرم هندو بود و سپس مسلمان شد. اگر مادر هندویش فوت کند چه کاری باید انجام بدهد؟ آیا می‌تواند شعائر مسلمانان را به جا آورد؟

پاسخ:

اشکالی در این کار نیست.

پرسش ۲۴:

آیا قرائت سوره فاتحه برای شخصی که از دنیا رفته و به این دعوت مبارک ایمان نداشته برای ما جایز است؟

پاسخ:

جایز است.

مسائل مربوط به تلاوت قرآن کریم

پرسش ۲۵:

آیا گوش دادن به قرآن می‌تواند به جای قرائت قرآن در نظر گرفته شود؟ مثلاً اگر شخصی در ختم جزء معینی از قرآن شرکت کرده باشد، آیا گوش دادن به قرائت آن جزء مشخص یا یک سوره، به جای قرائت آن کفایت می‌کند؟

پاسخ:

«قرائت» یک چیز است و «گوش دادن» چیزی دیگر؛ و هرکدام از آنها ثواب خودش را دارد.

پرسش ۲۶:

آیا فقط قرائت ترجمه قرآن جایز است؟ و آیا همان ثواب را دارد؟

پاسخ:

کسی که عربی نمی‌داند جایز است به خواندن ترجمه بسنده کند، و به اندازه تلاشی که در فهم دین به خرج می‌دهد ثواب می‌گیرد.

پرسش ۲۷:

شخصی ختم قرآن مخصوص به خودش را انجام می‌دهد و می‌خواهد ختم قرآن دیگری نیز داشته باشد و همان جزئی را که می‌خواهد برای خودش ختم کند انتخاب کرده است. آیا همان قرائت قبلی برایش کفایت می‌کند؟ یا باید دوباره قرائت را تکرار کند؟

پاسخ:

دوباره آن را قرائت کند.

مسائل مربوط به نماز

پرسش ۲۸:

آیا واجب است والدین فرزندان خود را برای نماز بیدار کنند؟ و روش صحیح برای انجام آن چیست؟

پاسخ:

واجب نیست، ولی بهتر است.

پرسش ۲۹:

من از «میزوفونیا» رنج می‌برم و این بیماری عبارت است از حساسیت صوتی و تحریک اعصاب هنگام شنیدن صداهایی که شخص به آن‌ها حساسیت نشان می‌دهد، مثل صدای [خوردن] غذا. یا کسی که کتابی را با صدای قابل شنیدن و بلند می‌خواند، یا کسی که تسبیح می‌گوید و حروفی مثل «س» را به صورت صدای سوت تلفظ می‌کند، مثل کلمه «سبحان» و چیزهای دیگر. من به شدت از این‌ها رنج می‌برم و احساس می‌کنم اعصاب مغزم هنگام شنیدنشان از هم گسسته می‌شوند؛ تا آنجا که دیگر بر اعصابم کنترل ندارم، و

لحظه به لحظه به ناراحتی ام افزوده می شود.

من از گوشی استفاده می کنم، ولی گاهی پیش می آید در نماز گوشی نمی زنم و ناگهان شخصی شروع به ایجاد این صداها می کند؛ مثلاً با صدای بلند نماز می خواند یا با صدای بلند قرآن می خواند یا غذا می خورد یا تسبیح می گوید؛ و من واقعاً نمی توانم آن را تحمل کنم و در نهایت نمی توانم نمازم را کامل کنم، و مجبور می شوم هنگام نماز در حالت ایستاده و نشسته گوش هایم را با انگشت هایم بگیرم و سعی می کنم رکوع و سجده را به سرعت انجام دهم. این بسیار برایم اتفاق افتاده است و حکم شرعی اش را نمی دانم. وقتی شروع به نماز خواندن می کنم و سپس یک نفر شروع به درآوردن چنین صداهایی می کند انجام چه کاری برایم جایز خواهد بود؟

پاسخ:

تا وقتی این حالت، بیماری باشد بستن گوش ها جایز، و نماز صحیح خواهد بود.

پرسش ۳۰:

آیا سجده بر خاک پخته شده با آتش جایز است؟

پاسخ:

جایز است.

پرسش ۳۱:

شخصی نمازش را به نیت ادا خوانده و بعداً برای او معلوم شده نمازش را خارج از وقت نماز و در حالت قضا خوانده است. حکمش چیست؟

پاسخ:

نمازش صحیح است و آن را تکرار نمی کند.

پرسش ۳۲:

آیا تحصیل برای دانشجو شغل محسوب می‌شود و در نتیجه براساس آن می‌تواند نمازش را -چه در مکان سکونت و چه در محل تحصیل- کامل بخواند؛ به این دلیل که [تحصیلش] بیش از شش ماه ادامه دارد؟

پاسخ:

حکم "کثیر السفر" فقط به کار اختصاص ندارد، بلکه شامل تحصیل و دیگر چیزها هم می‌شود.

پرسش ۳۳:

اگر در شهری زمین لرزه‌ای اتفاق بیفتد و مثلاً به دلیل خواب، فقط عده‌ای -و نه همه- آن را احساس کنند، آیا نماز آیات فقط برای کسی واجب می‌شود که آن را احساس کرده است یا برای همه واجب می‌شود؟

پاسخ:

کسی که به دلیل خواب و علت دیگری از وقوع آن آگاه نشده باشد قضا بر او واجب نیست.

پرسش ۳۴:

آیا جایز است من برای خودم نماز وحشت بخوانم و آن را به امیرالمؤمنین (علیه السلام) بسپارم تا در روز خاکسپاری ام برایم منفعتی داشته باشد؟

پاسخ:

نماز وحشت بعد از دفن میت توسط زنده‌ها برایش خوانده می‌شود.
و هر عبادتی که زنده انجام دهد پس از مرگش برایش سودمند خواهد بود.

مسائل متعلق به روزه

پرسش ۳۵:

زنی که غسل حیض را در ماه رمضان تا اذان صبح به تأخیر بیندازد درحالی که قصد غسل داشته است چه حکمی دارد؟

پاسخ:

اگر عذری مثل یک بار به خواب رفتن داشته باشد پس از اذان صبح غسل می‌کند و روزه‌اش صحیح است.

پرسش ۳۶:

پاسخی از امام علیه السلام درباره «حقنه» (تزریق) هست که در آن آمده است: «منظور از عبارت "حقنه" در اینجا تزریق عضلانی یا وریدی است؛ و منظور از "تزریقی" که باطل‌کننده روزه است اماله با مایع (تنقیه) است؛ و آنچه در اینجا قصد شده، تزریق با سرنگ (آمپول) از طریق وریدی یا عضلانی است؛ زیرا این نیز ممکن است به داخل شکم برسد.» آیا بیمار باید از پزشک درباره سوزن بپرسد که آیا به شکم می‌رسد یا خیر؟

پاسخ:

«حقنه» (تزریق) از طریق عضلانی و وریدی در هر حالتی باطل‌کننده نیست؛ مگر اینکه تقویتی باشد که در این صورت باطل‌کننده است، همان‌طور که در شرایع و پاسخ‌های فقهی و در چند جای دیگر بیان کرده‌ام؛ پس اصلاً نیازی به پرسیدن درباره آن وجود ندارد.

پرسش ۳۷:

بعضی از مواد مثل قهوه پس از مصرفشان رنگی در دهان باقی می‌گذارند و خلاص شدن از آن‌ها حتی با شست‌وشوی دهان نیز مشکل است. حال اگر بزاق، رنگ آن را به خود بگیرد و بلعیده شود آیا باطل‌کنندهٔ روزه محسوب می‌شود؟

پاسخ:

روزه را باطل نمی‌کند.

پرسش ۳۸:

یکی از خواهران از سرفه رنج می‌برد. آیا او می‌تواند در حال روزه‌داری بخار آب در حال جوش را که برخی از داروهای ضدسرفه در آن ریخته شده است (مثل ویکس، میخک، زردچوبه، نعنا و...) را استنشاق کند؟

پاسخ:

جایز است.

پرسش ۳۹:

من از ساعت ۷ صبح تا ۱۶:۱۵ به‌عنوان نگهبان زندان کار می‌کنم و گاهی کارم تا ساعت ۱۹ نیز ادامه پیدا می‌کند، و وظیفهٔ من ایجاب می‌کند زندانیان را از نزدیک زیر نظر داشته باشم. اکنون که به ماه مبارک رمضان نزدیک می‌شویم برای آمادگی روزه‌داری چند روزی است مصرف قهوه را ترک کرده‌ام، اما اکنون در تمرکز کردن دچار مشکل شده‌ام؛ همچنین احساس خستگی و خواب‌آلودگی دارم و به‌سختی هوشیاری‌ام را حفظ می‌کنم. اکنون من در حال [گذراندن] دوره‌ای آزمایشی در محل کار هستم. در چنین شرایطی آیا من در ماه رمضان روزه بگیرم یا حکم شرعی [خاصی] برای حالت من وجود دارد؟

پاسخ:

روزه گرفتن برای شما واجب است.

پرسش ۴۰:

مردی به عنوان مربی غواصی تفریحی (Scuba diving) مشغول به کار است و چند شاگرد دارد که از او می‌خواهند در ماه رمضان در دریا به آن‌ها آموزش غواصی بدهد. آیا مربی و شاگردها می‌توانند در دریا غواصی کنند؟

پاسخ:

جایز است.

پرسش ۴۱:

شخصی در روزه [ماه] رمضان با [چیزی] حرام افطار و روزه خود را شکسته است، و نمی‌تواند به شصت مسکین غذا بدهد و نیز نمی‌تواند برده آزاد کند. آیا فقط دو ماه روزه بگیرد کفایت می‌کند؟

پاسخ:

دو ماه روزه بگیرد و استغفار کند.

مسائل مربوط به خمس

پرسش ۴۲:

آیا زن باید خمس مهریه‌اش را بپردازد؟ و اگر با آن سکه‌های طلا خریده باشد آیا پرداخت خمس آن واجب است؟

پاسخ:

واجب نیست.

پرسش ۴۳:

یکی از خانم‌های انصاری یک واحد مسکونی را از پدرش به ارث برده و اکنون در خانه شوهرش زندگی می‌کند و آن واحد را اجاره داده است. این خانم می‌پرسد آیا پرداخت خمس قیمت واحدی که به ارث برده بر او واجب است؟

پاسخ:

اگر خانه مسکونی دیگری غیر از آن نداشته باشد خمس آن واجب نخواهد بود.

پرسش ۴۴:

آیا به صندوق خانوادگی که برای مناسبت‌ها در نظر گرفته شده و یک سال از آن گذشته باشد خمس تعلق می‌گیرد؟ با توجه به اینکه در این صندوق مؤمن و غیرمؤمن و کسی که خمس نمی‌دهد عضو هستند؛ و اگر آنها موافقت نکنند خمس آن پرداخت نشود آیا باید از این صندوق جدا شوم؟ ای نور چشمانم! به ما چه توصیه می‌فرمایید؟

پاسخ:

خمس آن واجب نیست.

پرسش ۴۵:

مردی انصاری در سن تقریباً پنجاه سالگی در اثر بیماری که بیش از یک سال طول کشید فوت کرد؛ ولی او بعد از ایمان آوردن به یمانی علیه السلام خمس پرداخت نکرده است؛ به‌رغم اینکه مواردی که خمستان بر او واجب شده مشخص است. ضمناً او از دنیا رفت درحالی که وصیتی نیز نوشت.

ورثه او عبارت‌اند از: پدر (غیرمؤمن)، همسر مؤمن، دو دختر مؤمن، و یک پسر؛

همچنین همسر دیگری که از او فرزندی نداشته و ظاهراً این همسر با ایمان وی موافق بوده است.

پرسش: ورثه مؤمن این مرحوم در برابر ارثی که به جا گذاشته است چه وظیفه‌ای دارند؟ و آیا پرداخت خمس ارث بر آنها واجب است؟

پاسخ:

اگر آنها اموالی مازاد بر این ارث دارند بخشی از آن را به‌عنوان جایگزین خمسی که میت پرداخت نکرده است بپردازند.

پرسش ۴۶:

من زنی هستم که به خلیفه خدا (یمانی) ایمان دارم و با یک مخالف ازدواج کرده‌ام و او به من گفته است خمس اموالش را محاسبه کنم. آیا حتماً باید به او بگویم من براساس شریعت محمد و آل محمد - امامان و مهدیون علیهم السلام - خمس را محاسبه می‌کنم؟ با توجه به اینکه چه بسا گفتن این مطلب برایم مشکل ایجاد کند؛ زیرا او به سید یمانی ایمان ندارد. یا من فقط خمس اموال خودم را محاسبه کنم؟

حکم فرزندانم که از این اموالی که خمسشان پرداخت نشده است می‌پوشند و می‌خورند و تمام نیازهایشان را رفع می‌کنند چیست؟

پاسخ:

تا وقتی خود او این را از شما خواسته است برای شما جایز خواهد بود به برنامه‌ریزی برای کنار گذاشتن خمس امواتان اقدام کنی؛ او از ایمان شما آگاه است و لازم نیست جزئیاتش را به او خبر دهی.

پرسش ۴۷:

شخصی یک خانه دو طبقه دارد و خودش در طبقه هم‌کف سکونت دارد و طبقه دوم را اجاره داده است. آیا طبقه دوم خمس دارد؟ یا هر دو یک خانه محسوب می‌شود؟

پاسخ:

اگر یک خانه است خمس ندارد.

پرسش ۴۸:

دندان‌های جلویی من سال‌هاست آسیب دیده‌اند و زیر یکی از آن‌ها عفونت کرده است و باید کشیده شود، و دندان‌های دیگرم نیز باید ایمپلنت شوند، و انجام ندادن عمل [جراحی] باعث آسیب به من می‌شود.

بنده مبلغی از سال ۲۰۱۴ جمع کرده و خمسش را پرداخت نکرده‌ام و برای عمل (کشیدن و ایمپلنت) کافی است؛ اما اگر خمس آن را بپردازم نمی‌توانم عمل کنم. چه کار کنم؟

پاسخ:

مقداری را که به آن نیاز داری از خمس بردار.

مسائل متعلق به زکات

پرسش ۴۹:

شخصی هست که جواهراتی از طلا داشته و برای مدتی طولانی بیش از نصاب زکات بوده، ولی از حکم شرعی زکات آگاهی نداشته است؛ و پس از ایمان آوردن به دعوت مبارک بدون اینکه از حکم زکات آگاه بوده باشد همه آن‌ها را به بیت‌المال اهدا کرده است. آیا

قیمت زکات بر ذمه اش است؟

پاسخ:

پس از اینکه عین آن مال را اهدا کرده است زکاتی نخواهد بود.

پرسش ۵۰:

من ۲۴۰ گرم طلای ۲۴ عیار پس انداز کرده‌ام. هشت سال پیش آن را خریده و خمس آن را به امام (صلوات الله علیه) داده‌ام. آیا زکات دارد؟ و زکاتش چقدر است؟

پاسخ:

زکات ندارد.

پرسش ۵۱:

بنده محصول شلتوک را قبل از تصفیه و جدا کردن برنج از آن می‌فروشم. برنج با شلتوک فرق دارد، زیرا برنج و پوسته و ناخالصی‌های دیگر نیز به همراه شلتوک هست. برای پرداخت زکات چگونه باید آن را وزن کنم؟

پاسخ:

اگر زکات داشته باشد برای دادن زکات فقط وزن برنج محاسبه می‌شود.

مسائل متعلق به حج

پرسش ۵۲:

برخی از مؤمنان (خدا حفظشان کند) برای حج اسم نوشته‌اند (باتوجه به اینکه سن

آن‌ها از ۶۵ سال بیشتر است) و اسمشان در قرعه‌کشی بیرون آمده است؛ اما ما می‌بینیم حکومت سعودی امسال برای انجام این فریضه محدودیت سنی کمتر از ۶۵ سال را تعیین کرده است. با توجه به اینکه این وضعیت به دلیل بیماری همه‌گیر [کرونا] چند بار تکرار شده است. آیا در چنین وضعیتی می‌توان برای انجام حج برایشان نایب گرفت؟

همچنین آیا برای هرکسی که استطاعت دارد ولی اسمش در قرعه‌کشی بیرون نیامده است باید نایب گرفت؟ یا نایب گرفتن برای ادای این فریضه، فقط در صورت ناتوانی و ضعف قوای بدنی است، به آن صورتی که در برخی از بیماری‌ها به وجود می‌آید؟

پاسخ:

در هر دو حالت گرفتن نایب جایز است، ولی واجب نیست.

مسائل متعلق به زندگی زناشویی

پرسش ۵۳:

یکی از مؤمنان -قبل از ایمان آوردن به دعوت مبارک- دختر خواهر همسرش را که نه سال داشته به عقد ازدواج موقت خود درآورده است (با توجه به اینکه مدت عقد کمتر از شش ماه است) تا به خواهر همسرش محرم شود. در این حالت آیا پسر مرد به این دختر محرم خواهد شد؟

پاسخ:

طبق پرسش، این عقد صوری و غیرواقعی است، و چنین عقدی باطل است و اعتبار ندارد و هیچ تأثیری به دنبال نخواهد داشت.

پرسش ۵۴:

آیا مهریه در عقد دائم یا منقطع (موقت) می‌تواند قرائت یکی از سوره‌های قرآن و اهدای آن به یکی از معصومین باشد، و قبل از عقد یا بعد از آن پرداخت شود؟ یا شرط است مهریه یک شیء عینی باشد؟

پاسخ:

جایز است، ولی بهتر است مهریه دارای ارزش مادی قابل اعتنا باشد.

پرسش ۵۵:

نزد برخی از خانواده‌های سنی در سرزمین ما معمول است وقتی دخترهایشان را به ازدواج درمی‌آورند اگر خواستگار نظامی باشد حق طلاق را در اختیار دختر قرار می‌دهند و عقد در دادگاه شرعی به شکل رسمی ثبت، و عروس به خانه شوهرش رهسپار می‌شود. استدلال آن‌ها در این خصوص یعنی دادن حق خُلع شوهر به دختر برای حالتی است که شوهر در معرض آدم‌ربایی قرار بگیرد یا به دلیل جنگ در سوریه از شوهر خبری نشود. آیا دادن این حق به زن به هر دلیلی که باشد جایز است؟

پاسخ:

به اعتبار اینکه زن در خلع یا طلاق از طرف شوهر وکیل می‌شود جایز است.

پرسش ۵۶:

وظیفه زن مؤمنی که شوهر مؤمنش او را از ارتباط با خانواده یا نزدیکانش حتی در شبکه‌های اجتماعی منع می‌کند چیست؟ به این دلیل که میان او و آن‌ها اختلافاتی وجود دارد. شوهر به او می‌گوید: اگر بخواهی با آن‌ها تماس بگیری یا به آن‌ها سلام کنی من تو را نمی‌بخشم. در چنین حالتی تکلیف این زن چیست؟ آیا باید از او اطاعت کند یا خیر؟ آیا

این زن می‌تواند بدون اطلاع او در شبکه‌های اجتماعی با آن‌ها ارتباط برقرار کند؟ تا در خانه با شوهرش مشکلی ایجاد نشود، و در عین حال میان او و خانواده‌اش نیز کدورت و قطع رابطه ایجاد نشود؟ و این در حالی است که مسئله مهم‌تر و اول و آخر برای او، رضایت خداوند سبحان است.

پاسخ:

برای شوهر جایز نیست از همسرش بخواهد رابطه با خویشاوندانش را قطع کند، و اگر مرد چنین کند بر زن واجب نیست از او اطاعت کند.

پرسش ۵۷:

اگر زنی شوهرش فوت کرده و با زن نزدیکی نکرده باشد آیا این زن مستحق دریافت مهریه کامل از ماترک است؟ یا مثل طلاق حق او نصف مهریه خواهد بود؟

پاسخ:

حق او مهریه کامل است.

پرسش ۵۸:

شوهرم زندانی است، و حکمش پنج سال زندان است. به او گفتم می‌خواهم کار کنم ولی او نپذیرفت، و ماهانه مبلغی را قرض گرفته و برایم فراهم کرده است تا همه نیازهایمان با آن برطرف شود؛ ولی این مبلغ بدهی بر ذمه او خواهد بود تا وقتی که از زندان آزاد شود. آیا من می‌توانم بدون رضایت او کار کنم تا بدهی بر ذمه‌مان کم شود؟

پاسخ:

جایز نیست.

مسائل متعلق به حضانت کودکان

پرسش ۵۹:

آیا دو سالی که در شروط شیر دادن برای ایجاد محرمیت آمده، همان دو سال معادل ۲۴ ماه است، یا مثل سال زکات محاسبه می‌شود؟ و همین‌طور دو سالی که به‌عنوان حد نهایی شیر دادن ذکر شده آیا دو سال کامل است یا مثل سال زکات محاسبه می‌شود؟

پاسخ:

۲۴ ماه کامل قمری است.

پرسش ۶۰:

من مادر دختر بچه‌ای هستم که پدرش شهید شده است، و قبل از به شهادت رسیدنش اختلافی میان ما در گرفت که منجر به طلاق شد. او با من شرط کرد از حقوقم کوتاه بیایم، و او نیز به نفع من از دخترم کوتاه بیاید. من این شرط را پذیرفتم و این با موافقت خانواده او حاصل شد، و شهودی از مؤمنان نیز هستند که به سخن من گواهی می‌دهند. من مدتی پس از شهادت او با یکی از مؤمنان ازدواج کردم، و در عقد ازدواج با او شرط کردم او از دخترم مراقبت کند. او نیز شرط را پذیرفت. سه ماه پس از ازدواجم برادر آن شهید آمد و دختر بچه را مطالبه کرد، به‌رغم اینکه از کوتاه آمدن برادرش از حق خودش در رابطه با دختر اطلاع داشت. آقا و مولای من، در چنین حالتی حکم چیست؟

پاسخ:

تا وقتی مادر از دختر بچه مراقبت و نگهداری می‌کند دختر نزد مادرش بماند.

پرسش ۶۱:

بیست روز قبل توسط مردی غیرمؤمن به دختر مؤمنی تجاوز، و آن دختر باردار شد. آیا او می‌تواند جنین را سقط کند؟

پاسخ:

سقط جنین قبل از اینکه روح در او دمیده شود جایز است؛ یعنی قبل از اینکه وارد چهارمین ماه و حرکت جنین شود، البته تا وقتی که ضرورت ایجاب کند یا خطر یا آسیب بزرگی برای مادر وجود داشته باشد.

طبق این پرسش، این زن در معرض آسیب بزرگی قرار دارد؛ پس می‌تواند جنین را سقط کند.

مسائل مربوط به احکام زنان و اختلاط

پرسش ۶۲:

ختنه زنان در اسلام چه حکمی دارد؟

پاسخ:

جایز نیست.

پرسش ۶۳:

آیا برای زن جایز است در مقابل مردهای نامحرم مولودی یا نوحه یا سرود بخواند؟ مثلاً برنامه‌ای از او به صورت زنده پخش شود و مردها بتوانند صدای او را بشنوند یا او در حضور مردها بخواند، یا نوحه‌سرایی‌هایش به صورت کلیپ‌های ویدیوهای بین مردم پخش شود

و ...

پاسخ:

اگر مردها صدای زن را بشنوند اشکالی ندارد، و فرقی نمی‌کند با خواندن برای امام حسین علیه السلام باشد یا به منظور دیگری.

پرسش ۶۴:

دختری دانشجوی در دانشکده هنرهای زیبا، گروه آموزش هنر مشغول تحصیل است و نمی‌دانسته موسیقی جزو مواد درسی است؛ و به دلیل پایان یافتن فرصت انتقال از یک گروه به گروه دیگر او نمی‌تواند گروهش را تغییر دهد. حکم تحصیل موسیقی چیست؟

پاسخ:

تحصیل موسیقی جایز است.

پرسش ۶۵:

حکم دف‌هایی که در مراسم رقص در میان زن‌ها استفاده می‌شود چیست؟

پاسخ:

اشکال ندارد.

پرسش ۶۶:

پرسشی درباره برنامه کودک شبکه «نجات بخش جهانی» (المنقذ العالمی) دارم. لازم است در برنامه از عروسکی استفاده کنیم. آیا می‌توان در طول ضبط برنامه یک دختر یا زن لباس این عروسک را بپوشد؟

پاسخ:

اگر چیزی که آشکار کردنش حرام است از این زن آشکار نشود اشکالی نخواهد داشت.

پرسش ۶۷:

خانمی به شغل نقاشی اشتغال دارد و دخترها از او می‌خواهند نقاشی‌هایشان را بکشد، و گاهی او برای نشان دادن نقاشی‌هایش به مردم از تصاویر آن‌ها استفاده می‌کند، و این در حالی است تصاویر آن‌ها با سر برهنه نقاشی شده است و خود آن‌ها نیز هیچ اعتراضی ندارند؛ اما آن‌ها فقط می‌خواهند حکم شرعی کشیده شدن نقاشی‌هایشان بدون حجاب شرعی را بدانند؟ و آیا اینکه نقاشی رنگی باشد یا خیر تفاوتی می‌کند؟ یا فقط یک نقاشی بدون جزئیات باشد؟

پاسخ:

نمایش تصویر بدون حجاب زن محجبه جایز نیست.

پرسش ۶۸:

حکم مشاهده عکس دختری که در حال حاضر بالغ است ولی تصویر بدون حجابش برای هشت سالگی یا کمتر است چیست؟

پاسخ:

جایز است.

پرسش ۶۹:

من به‌عنوان فروشنده لباس زنانه (چادر و لباس‌های بلند) کار می‌کنم و لباس‌هایی را به زنی که به‌عنوان مدل لباس کار می‌کند عرضه کرده‌ام و او متعهد شده است با آرایشی سبک آن‌ها را بپوشد، اما آرایش او در تصاویر به‌وضوح قابل مشاهده است.

اگر تصاویر او را منتشر کنم و این عکس‌ها را مردها و زن‌ها ببینند آیا گناه می‌کنم؟

پاسخ:

این کار مشکلی ندارد، و حتی اگر با زن‌های مدل بدون حجاب هم کار کنی اشکال

ندارد؛ و اگر تصمیم بگیری لباس‌ها را به زن‌های غیرمحبوبه یا غیرمسلمان بفروشی [نیز] اشکال ندارد.

پرسش ۷۰:

حکم تمرین در سالن ورزشی (باشگاه) مختلط مردها و زن‌ها چیست؟

پاسخ:

جایز نیست.

پرسش ۷۱:

خواهید دو مرد یا دو زن زیر یک لحاف چه حکمی دارد؟

پاسخ:

اگر ضرورت و نیاز واقعی برای این کار نباشد مکروه است.

حکم تغییر جنسیت و انحراف جنسی

پرسش ۷۲:

از کودکی احساس می‌کردم مؤنث هستم، و حتی از این موضوع مطمئنم و احساس می‌کنم در بدنی غیر از بدن خودم قرار دارم. می‌خواهم بدانم آیا فتوای خمینی درباره انجام عمل تغییر جنسیت صحیح و شرعی است یا خیر؟

و آیا جایز است من اقدام به این عمل کنم؟ و آیا این کار برای من بهتر است؟ زیرا من عملاً نمی‌توانم با این احساس که مؤنث هستم بجنگم.

با توجه به اینکه من از مؤمنان دعوت مبارک هستم، از شما می‌پرسم اگر عمل تغییر جنسیت جایز نباشد آیا کاری وجود دارد که مرا اصلاح، و تبدیل به مردی عادی کند؟

پاسخ:

در انسان، آنچه جنسیت را مشخص می‌کند وضعیت بدن و داشتن اعضای تناسلی است که به رشد کامل رسیده باشد. اگر اعضای تناسلی، مردانه باشد او مذکر است و جایز نیست تغییر جنسیت دهد، و همچنین اگر اعضای تناسلی زنانه باشد او مؤنث است و نباید تغییر جنسیت دهد؛ اما اگر اعضای تناسلی رشد کاملی نداشته یا با یکدیگر آمیخته شده یا نقص‌های آفرینشی دیگر مشابه این‌ها داشته باشد می‌تواند جنسیت خود را انتخاب و عملی جراحی که او را به صورت مشخص مذکر یا مؤنث کند انجام دهد. این پاسخ از منظر حکم شرعی این کار بود.

اما اینکه انسان احساس کند درونش مؤنثی قرار دارد درحالی که مذکر است یا برعکس- این احساس را می‌توان با توجه به دانستن این نکته که جنسیت در مراحل بعدی تکامل بر روی زمین حاصل شده است درک کرد؛ زیرا زندگی با تولیدمثل جنسی آغاز نشد، بلکه در ابتدا با تولیدمثل غیرجنسی آغاز شد و سپس تولیدمثل جنسی پدید آمد. در این خصوص نکاتی شایان توجه است:

از جمله، دو جنسیتی بودن حیوان؛ یعنی حیوان هم دارای اعضای تناسلی نر باشد و هم اعضای تناسلی ماده داشته باشد.

از جمله، رفتار بعضی از ماهی‌ها؛ ماهی‌هایی که در یکی از مراحل زندگی خود نری با اعضای تناسلی کامل هستند و اقدام به تلقیح می‌کنند و سپس در مرحله‌ای دیگر به حیوانی ماده با اعضای تناسلی کامل ماده تبدیل می‌شوند و تخم‌گذاری می‌کنند.

از جمله، وضعیتی که ما در آن به سر می‌بریم؛ یعنی مذکر و مؤنث جدا از هم با جنسیتی معین در طول زندگی‌شان. در این حالت جنین قابلیت این را که مذکر یا مؤنث شود داراست

و آنچه رشد فقط یک نوع اعضای تناسلی معین و نه نوع دیگر را مشخص می‌کند کروموزوم‌های جنسی است؛ و این یعنی در داخل هر بدنی، یک مذکر و یک مؤنث یا بهتر است بگوییم قابلیت مذکر یا قابلیت مؤنث شدن وجود دارد، و آنچه حاصل شده تنها این فرایند است که یکی از آن‌ها هنگام اجرای نقشه ژنتیکی مخصوص به آن بدن، بر دیگری تسلط پیدا کرده و در نتیجه فرد، مذکر یا مؤنث شده است.

این نکته در بعضی از حالات بیماری یا اختلال در کروموزوم‌ها روشن می‌شود؛ مثل وضعیتی که در سندرم حساسیت آندروژنی وجود دارد، به طوری که گاهی اوقات مؤنث، دارای اعضای مذکر پنهان در بدن می‌شود. بنده این نکته را در کتاب «توهم بی‌خدایی» بیان کرده‌ام.

متن زیر این مسئله را برای شما روشن خواهد ساخت:

«جهشی ژنتیکی وجود دارد که بر گیرنده‌های آندروژنی یا سندرم هورمون مردانه جنین (۶XY) تأثیر می‌گذارد. این جهش تأثیر زن جنسی مذکر را کاهش می‌شود و به این ترتیب دستگاه تناسلی زنانه تشکیل می‌شود؛ و بر حسب نوع جهش و میزان تأثیرگذاری آن در گیرنده‌های آندروژنی، وضعیت موجود در این سندرم شکل می‌گیرد. به این ترتیب اندام مردانه و زنانه تکمیل نمی‌شوند و تنها یکی از آن‌ها کامل می‌گردد که معمولاً ظاهری زنانه دارد.

اگر جنین حامل ژن‌های مذکر یا (۶XY)، به سندرم حساسیت کامل آندروژن مبتلا باشد، از نظر ظاهری به طور کامل مؤنث خواهد شد و حتی معمولاً در ابتدا و بدون معاینه دقیق نمی‌توان وضعیت او را تشخیص داد. در چنین جنینی اعضای ظاهری زنانه وجود دارد؛ بنابراین یک مؤنث معمولی خواهد بود، اما بدون رحم و تخمدان؛ یعنی جنس مؤنث با دستگاه تناسلی زنانه ناقص شکل گرفته است. در چنین جنینی، دستگاه تناسلی مردانه

پنهان و پوشیده‌ای نیز در داخل شکم وجود دارد.»

یعنی طبق آنچه تقدیم شد می‌توانیم درک کنیم هر مذکری درون خود مؤنثی مُرده، و هر مؤنثی درون خود مذکری مرده حمل می‌کند، و آنچه افرادِ ناهنجار انجام می‌دهند بیدار کردن این باطن جسمانی خفته در مرحلهٔ نموّ ژن است، آن هم با تلقین‌های روانی؛ با وجود اینکه این باطن خفته، به‌واقع و در عمَل هیچ تأثیر قابلِ اعتنایی بر بدن ندارد، تا بتواند یک نر را مجبور کند نقش ماده را ایفا کند، یا اینکه ماده نقش نر را؛ و در حقیقت فقط انسان نیست که چنین کاری را انجام می‌دهد، بلکه حیوانات دیگر نیز به نسبت ده درصد یا اندکی بیشتر یا کمتر- چنین کاری را انجام می‌دهند، و علت، همان است که در آنچه گذشت بیان کردم. با این توضیح روشن می‌شود هم‌جنس‌گرایی -تنها به این دلیل که حیوانات دیگر نیز آن را انجام می‌دهند- مسئله‌ای طبیعی نیست؛ بلکه حالتی ناهنجار و خروج از طبیعت مسلط بر بدنِ موجودِ زنده محسوب می‌شود و وضعِ قوانینی که بازدارنده از این انحراف باشد و فرد را محدود کند امری است طبیعی، نه برعکس آن! اما متأسفانه این بهانه -که ناهنجاری جنسی، صفتی موجود و شایع در دایرهٔ حیوانیت است- برای قانع کردن برخی سیاستمداران در بریتانیا و فرانسه -که بیشترشان اطلاعی از زیست‌شناسی تکاملی ندارند- استفاده شد تا قوانین مربوط به ازدواج هم‌جنس‌گراها تصویب شود.

واقعیتِ علمی این است که ما و دیگر حیواناتی که بدنشان تنها به یک سیستم تناسلی اختصاص دارد در طول زندگی خود به‌طور کامل تک‌جنسیتی هستند و تلاش برخی افراد در راستای هم‌جنس‌گرایی، این انحراف را تبدیل به امری طبیعی نمی‌کند؛ بلکه هم‌جنس‌گرایی، خارج‌شدن از طبیعت جسمانی و فیزیولوژیکی محسوب می‌شود. موجود زنده به‌خصوص موجود هوشمندی مثل انسان- می‌تواند از این انحراف به‌آسانی جلوگیری کند. به همین دلیل درست آن است که قوانینی وضع شود که از هم‌جنس‌گرایی جلوگیری و به دور شدن از این انحراف کمک کند نه برعکس آن؛ به آن صورتی که -با تأسف بسیار- امروز شاهدش هستیم؛ تا آنجا که اخباری که پشت‌سرهم می‌رسد حکایت از تصویب ازدواج

هم جنس گراها توسط حکومت‌ها دارد!

بنابراین علاج در دست خود شخصی است که خودش را متمایل به هم جنس‌گرایی می‌بیند؛ اگر الهامی شیطانی وجود دارد که به او می‌گوید درون او یک مؤنث خفته وجود دارد و او را به زنده کردن مؤنث خفته برمی‌انگیزاند، خودش به خوبی می‌داند درونش نری آشکار با اعضای تناسلی کامل وجود دارد. دربارهٔ فرد مؤنث نیز وضعیت به همین صورت است. اگر بخواهیم این وضعیت را در قالب یک مثال روشن‌تر کنیم می‌گوییم در هر مذکری نود درصد نر و ده درصد ماده وجود دارد و نیز در هر مؤنثی نود درصد ماده و ده درصد نر وجود دارد؛ طبیعی است که صفات و تمایلات مردانه، بر مذکر چیره می‌شوند - زیرا مردانگی نسبت بیشتری را در ترکیب بدنی او از آن خود کرده است - و همین وضعیت دربارهٔ مؤنث نیز وجود دارد و به ناچار باید صفات زنانه بر او چیره شوند. پس ده درصد را بر بدن مسلط کردن و بدن را از مذکر به مؤنث یا بر عکس - تبدیل کردن وضعیتی ناهنجار و منحرف محسوب می‌شود و فرض این است که انسان توانایی جلوگیری از انحراف و تسلط بر آن را داراست؛ زیرا این عمل عبارت است از خروج از طبیعت بدنی مسلط بر بدن در اثر الهاماتی فریبنده که می‌توان در رویارویی با حقیقت جنسی مسلط بر بدن با آن مقابله و آن را کنترل کرد.

آنچه باقی می‌ماند این نکته است که ممکن است حالاتی ناشی از بیماری وجود داشته باشد که بر بدن تأثیر بگذارد مثل کم یا زیاد بودن ترشح برخی هورمون‌ها یا چیزهای دیگر - و چنین حالت‌هایی را می‌توان با مراجعه به پزشک متخصص درمان کرد.

مسائل متعلق به تعامل با والدین

پرسش ۷۳:

پدر من مؤمن نیست و آماده است تا برای تهیه مواد مخدر و چیزهای دیگر چوب حراج به مال و اموالش بزند. آیا من مجاز هستم مانع او از انجام این کار بشوم؟

پاسخ:

بازداشتن وی واجب است، و هر کاری که برای درمان و قادر ساختن وی برای ترک مواد مخدر امکان‌پذیر است باید انجام داد.

پرسش ۷۴:

پدر من از طلبه‌های حوزه و از جمله دشمنان امام علیه السلام است. با من شرط کرده است اینترنت فقط برای تحصیل باشد، و اگر برای چیزی غیر از تحصیل از آن استفاده کنم مرا حلال نمی‌کند؛ و منظورش دعوت و ارتباط با مؤمنان است. با توجه به اینکه من دعوت مبارک را نشر می‌دهم و درباره دعوت مطالعه می‌کنم. آیا این کار جایز است؟

پاسخ:

جایز است. هیچ اطاعتی از مخلوق در نافرمانی از خالق جایز نیست؛ ولی اطاعت و نیکی به پدرت را آشکار، و از به خشم آوردنش دوری کن.

پرسش ۷۵:

با پدرم که در خارج از عراق است و زندانی سابق سیاسی بود. توافق کردم در برابر نیمی از حقوقش، کارهای حقوقش را پیگیری کنم. وقتی کارهای آن را انجام دادم (و به‌زودی حقوقش را نیز دریافت می‌کنم) با من تماس گرفت و گفت حق نداری چیزی از حقوقم را برداری. توافق میانمان را به او یادآور شدم، ولی قانع نشد. آیا از نظر شرعی برایم جایز است

پس از انکار از سوی پدرم- نیمی از حقوق را که درباره‌اش توافق کرده بودیم بردارم؟ با توجه به اینکه من شخصی هستم که حقوق را دریافت می‌کنم و از نظر قانونی مشکلی برایم نخواهد بود.

پاسخ:

در برابر کاری که انجام دادی این حق شماست که مبلغی را که برایش توافق کرده بودید برداری؛ ولی از آنجا که فرد مذکور پدرت است درست نیست با او با این روش رفتار کنی، حتی اگر به تو بدی کرده یا حق تو را گرفته باشد.

پرسش ۷۶:

آیا برای پدر یا مادر جایز است به اجبار از دخترش که ازدواج کرده و در خانه شوهرش است در برابر حق تربیت او هنگامی که در خانه‌شان بوده است ماهیانه مبلغی بگیرد؟

پاسخ:

بر او [دختر] واجب نیست چیزی پرداخت کند.

مسائل متعلق به ارث

پرسش ۷۷:

کسی که نه مذکر است و نه مؤنث چگونه ارث می‌برد؟ و اگر بمیرد چه کسی باید غسلش دهد؟

پاسخ:

اگر دو دستگاه تناسلی کامل شده دارد نیمی از سهم مذکر و نیمی از سهم مؤنث را ارث

می‌برد، و با مراعات پوشاندن عورتش، مرد او را غسل می‌دهد. اما اگر یک دستگاه تناسلی کامل داشته باشد و [دستگاه] دیگر ناقص یا غیرکامل باشد وضعیتش براساس دستگاه تناسلی کامل شده مشخص خواهد شد.

پرسش ۷۸:

پدرم تمام اموالش را به یکی از برادرانم داده و سند ملکیت را به اسم برادرم ثبت کرده است. این برادرم پس از ازدواجش فوت کرد، و او همسر و یک کودک ۱/۵ ساله دارد.

اکنون همسر برادر مرحومم از پدرم مطالبهٔ ارث شوهرش را کرده، و خواستار حضانت کودک شده است؛ و برادرانم نیز خواستار میراثشان از اموال مرحوم هستند.

ولی پدرم می‌خواهد حضانت کودک را بر عهده بگیرد، و می‌گوید اموال را به فرزندم هدیه داده‌ام تا به همراهم در خانه بماند، و مسائل زندگی ما را اداره کند، ولی او فوت کرده است و در نتیجه دیگر دلیلی ندارد این اموال نزد همسرش بماند؛ و نمی‌پذیرد سهمی از اموال را به برادرانم بدهد.

آیا برای پدرم جایز است بدون اجازهٔ هیچ‌کسی در این اموال تصرف کند؟ و چه کسی برای حضانت کودک سزاوارتر است؟

با توجه به اینکه ورثهٔ این مرحوم عبارت‌اند از: پدر و مادر و همسر و پسر.

پاسخ:

اگر پدر اموال و املاک را در طول حیاتش به پسرش هدیه داده، پس این‌ها از آن اوست و پس از فوتش به ورثه‌اش می‌رسد؛ که از جملهٔ آن‌ها پدر و مادرش هستند.

و اگر این متوفی همسر و فرزند و پدر و مادر دارد ارث میان آن‌ها به‌شکل زیر تقسیم می‌شود:

یک‌هشتم برای همسرش،

یک ششم برای پدرش،

یک ششم برای مادرش،

و باقی مانده میراث برای فرزندش است.

و حضانت کودک به مادر می‌رسد، تا وقتی که در توان مادر باشد و مانع یا عاملی وجود نداشته باشد که شایستگی تربیت کودک را از او سلب کند.

مسائل مربوط به دیه‌ها

پرسش ۷۹:

مادرم زنی مؤمن است، و قبل از ازدواج با پدرم، خواهر ناتنی‌اش - از طرف پدری- او را اذیت و شکنجه می‌کرده؛ به طوری که منجر به معلولیت دائمی، و ایجاد آسیب و نقص در دست و پا و دهانش شده است؛ و مادرم قبل از وفات خاله‌ام به فرزندهای او اطلاع داده او مادرم را شکنجه می‌کرده است.

الآن مادرم ذمه او را بری کرده است ولی دیه می‌خواهد؛ و یکی از فرزندان خاله‌ام آمده تا مشکل را حل کند. آن‌ها مؤمن نیستند و من به او گفتم مادرم می‌خواهد شرع پیاده شود.

پرسش: حکم امام علیه السلام در این خصوص چیست؟ و مقدار دیه آن چقدر است؟

پاسخ:

مقدار دیه بستگی به مقدار و نسبت از کار افتادگی اعضا و آسیب‌هایی که به آن‌ها وارد شده است دارد، و این را افراد متخصص و کارشناس مشخص می‌کنند؛ پس با توجه به درصد آسیب وارد شده، قسمتی از دیه از کار افتادگی کامل را دریافت می‌کند.

و به صورت تقریبی:

دیة کامل زن بین ۵۰۰ تا ۲۵۰۰ گرم طلای ۱۸ عیار است.

و دیة کامل مرد بین ۱۰۰۰ تا ۵۰۰۰ گرم طلای ۱۸ عیار است.

و قاضی به کمترین یا بیشترین یا حد وسط حکم می‌کند یا حق انتخاب را به مجرم می‌دهد،

و در این صورت شخص مجرم می‌تواند کمترین مقدار را انتخاب کند.

و به این ترتیب دیة او درصدی از ۵۰۰ گرم طلای ۱۸ عیار خواهد بود.

به‌عنوان مثالی برای روشن‌تر شدن مطلب: اگر مقدار آسیب رسیده به او ۱۰٪ باشد دیه‌اش ۵۰ گرم، و اگر ۱٪ باشد دیه‌اش ۵ گرم خواهد بود.

مسائل متعلق به کفاره‌ها

پرسش ۸۰:

پوشاندن ده مسکین به‌عنوان کفاره [شکستن] سوگند - که دادن یک لباس هم برایش کفایت می‌کند - اگر لباس‌های مستعمل بدهد آیا این کار صحیح خواهد بود؟

پاسخ:

صحیح نیست، مگر در صورت اضطرار.

مسائلی درباره شیء پیدا شده^۱

پرسش ۸۱:

قیمت «شیء پیدا شده» چقدر است؟ و آیا کسی که آن را پیدا کرده است پس از اعلان و صدقه دادنش (قبل از یک سال یا بعد از یک سال) ضامن خواهد بود؟ و آیا در صورتی که قبل یا بعد از یک سال تلف شود ضامن خواهد بود؟

پاسخ:

در صورت باقی ماندن آن نزد وی ضامن نخواهد بود، ولی اگر مالکش شود یا آن را صدقه بدهد ضامن خواهد بود.

مسائل مربوط به صید و ذبح

پرسش ۸۲:

حکم ماهی اگر از آب رودی گرفته شده باشد که یکی یا همه خصوصیاتش در تماس با نجاست تغییر کرده، چیست؟

توجه: منظور از «آب» در اینجا «آب زه‌کشی» شده است و رودخانه‌ای است که از «الانبار» به بصره جریان دارد. گاهی در این رودخانه آب سنگین ریخته [دوتریم] می‌شود؛ و گاهی نیز اداره دولتی آب و فاضلاب ناصریه دریاچه‌ها را می‌بندد و در نتیجه آب به مدت

چند روز بدون اینکه جریان داشته باشد در بستر رودخانه ساکن می‌ماند؛ به طوری که به تغییر یکی یا همه خصوصیت‌های آب منجر می‌شود. در این رودخانه ماهی هم هست. پرسش بنده در خصوص حلال بودن یا حلال نبودن این ماهی‌هاست؟ به علاوه این رودخانه «فاضلاب عمومی» یا «مالح» نیز نامیده می‌شود؛ و رودی است که از شهر ناصریه عبور می‌کند. در آنجا «ایستگاه پمپاژ فاضلاب دولتی» آن را پمپاژ می‌کند تا سطح آب در «حوضچه آرامش» [سازه‌ای برای از بین بردن انرژی جریان آب در پایین دست] بالا بیاید، و سپس با ایجاد اختلاف فشار، آب در یک آبراه بتنی (سیفون) در زیر رود فرات جریان پیدا می‌کند تا از کناره دیگر خارج شود.

و گاهی نیز تلمبه‌خانه عمل پمپاژ را متوقف می‌کند و به این ترتیب آب در بستر رودخانه از الانبار تا ایستگاه باقی می‌ماند.

پاسخ:

اشکالی در ماهی‌هایی که در حالت گفته شده صید شده باشد وجود ندارد.

پرسش ۸۳:

ماهی‌هایی که در استخرها می‌میرند چه حکمی دارند؟ با توجه به اینکه مرگ ماهی ممکن است به دلایلی باشد که فروشنده از آن‌ها اطلاع نداشته باشد. آیا خرید و فروش این ماهی‌ها جایز است؟

پاسخ:

اگر ماهی در آب بمیرد تذکبه نشده است و خوردنش جایز نیست.

پرسش ۸۴:

مردی شب‌هنگام گاوی را ذبح می‌کند و بعد از هشت ساعت (یعنی صبح) معلوم می‌شود جنینی در رحم گاو وجود داشته است. حکم این جنین چیست؟ و اگر چند دقیقه پس از ذبح شکم او را پاره کند و جنین را مرده ببیند چطور؟

پاسخ:

تا زمانی که گاو را ذبح کرده است جنین [حیوان] ذبح شده و پاک محسوب می شود، اما خوردن آن حتی اگر به طور کامل رشد کرده باشد جایز نیست.

مسائل متعلق به خوردنی ها و آشامیدنی ها

پرسش ۸۵:

برخی از رستوران ها گوشت را در همان جایی طبخ می کنند که مرغی را که از صحت تذکیراش اطلاعی نداریم طبخ کرده اند. برخی فقط باقی مانده های مرغ طبخ شده را از مکان پختن پاک می کنند و دور می ریزند. حکم خوردن این گوشت چیست؟
و حکم خوردن گوشتی که با همان چاقویی تکه تکه می شود که مرغ با آن قطعه قطعه شده است چیست؟ یعنی مرغی که از صحت تذکیراش اطلاعی نداریم.

پاسخ:

با توجه به مطالب گفته شده، قسمت هایی از گوشت مرغ با غذاهای دیگر مخلوط می شود و در چنین حالتی بهتر است از چیزی که وضعیتش به طور کامل دانسته نمی شود دوری شود؛ همچنین می توان از خود صاحب رستوران درباره طریقۀ ذبح مرغ - که شرعی بوده است یا خیر - مطمئن شد.

پرسش ۸۶:

آیا خوردن گوشت ها و ماهی های خام جایز است؟

پاسخ:

جایز است.

پرسش ۸۷:

حیوانی به نام «جوجه تیغی» وجود دارد که عده‌ای از آن استفاده درمانی می‌کنند؛ از جمله برای درمان آسم. حکم این حیوان از نظر حلال یا حرام بودن و نجاست و طهارت چیست؟ و آیا استفاده از این حیوان برای درمان جایز است؟

پاسخ:

خوردنش حرام است.

پرسش ۸۸:

یک زن انصاری سرپرست خانواده‌ای است که به دعوت مبارک ایمان ندارند. حکم گوشت‌های مرغ و دیگر گوشت‌های قرمزی که خانواده‌اش حلال می‌شمارند چیست؟ آیا جایز است آن‌ها را برایشان طبخ کند؟ و آیا نجس هستند؟ یا فقط خوردنش حرام است؟

پاسخ:

حلال یا حرام بودن گوشت ارتباطی به ایمان داشتن یا نداشتن ندارد. فقط گوشت تذکیه شده، حلال و پاک است، و گوشت تذکیه نشده، خوردنش حرام و نجس است.

پرسش ۸۹:

به‌عنوان آشپز در رستورانی در یک کشور اروپایی کار می‌کنم، و در کارم به چشیدن آب‌مرغ تذکیه نشده نیاز دارم؛ آیا این کار برایم جایز است؟ البته بعد از چشیدن، دهانم را تطهیر می‌کنم.

پاسخ:

تا وقتی از فروردن آن خودداری کنی جایز است.

مسائل مربوط به احکام خرید و فروش

پرسش ۹۰:

فروشنده و خریدار ممکن است برای معافیت یا کاهش مالیات، با روش خاصی مثل واگذاری ملک یا ذکر نکردن مبلغ واقعی آن توافق کنند. آیا چنین کاری جایز است؟

پاسخ:

به طور کلی اگر آنها درباره چیزی به توافق رسیده باشند جایز است.

پرسش ۹۱:

شخصی -با این گمان که فکر می کرده حلال است- وام بهره دار از بانک گرفته است، و پس از دانستن حکم شرعی نمی تواند از دادن سود به بانک خودداری کند. راه حل چیست؟

پاسخ:

کاری را که شروع کرده است به پایان برساند، و [وام را] بازپرداخت کند.

پرسش ۹۲:

بنده از شخصی مقداری پول طلبکارم، ولی او نمی پذیرد پرداخت کند. شخص سومی به من پیشنهاد داد مبلغ طلبم را با قیمت کمتری از من بخرد و او با راهی که خودش می داند پول را از آن شخص بگیرد. آیا فروش «طلب» با این روش جایز است؟

پاسخ:

جایز نیست؛ ولی جایز است او برای پس گرفتن طلب شما در برابر اجرت مشخصی اقدام کند؛ و او می تواند این اجرت را قبل یا بعد از پس گرفتن طلب شما دریافت کند.

پرسش ۹۳:

اداره‌ای به نام اداره تعزیرات حکومتی در ایران هست که وظیفه‌اش گرفتن اجناس احتکار شده از تَبْجَار، و فروش آن‌ها به مردم است. آیا برای ما جایز است این اجناس را خریداری کنیم؟

پاسخ:

احتکار جایز نیست؛ و می‌توان محتکر را مجبور کرد [اجناسش را] به بهای معادل بازار بفروشد؛ و اگر او برای این کار مجبور شود خرید کالا از او با قیمت معادل بازار جایز خواهد بود.

پرسش ۹۴:

برخی شرکت‌های خصوصی فقط به صورت اقساطی محصول می‌فروشند، و مبلغ را در طول مدت یک سال کامل می‌گیرند، ولی ۲۰ درصد بیش از قیمت بازار دریافت می‌کنند؛ مثلاً کالایی را که در بازار ۴۰۰ هزار [دینار] است ما می‌بینیم آن‌ها ۴۸۰ هزار [دینار] می‌فروشند. خرید از این شرکت‌ها چه حکمی دارد؟

پاسخ:

اشکال ندارد.

پرسش ۹۵:

یک پروژه سرمایه‌گذاری مسکونی در عراق و به طور مشخص در بصره وجود دارد که خانه‌هایی را به صورت پیش‌فروش به شهروندان عرضه می‌کند. مبلغی به عنوان پیش‌پرداخت و سپس برای مدت دو سال، قسط‌بندی می‌شود و پرداخت بعدی نیز پس از دریافت خانه انجام می‌شود و مقدار باقی‌مانده برای ده سال قسط‌بندی می‌شود؛ با توجه به اینکه می‌دانم کل مبلغی که طبق سیستم قسط‌بندی گفته شده به شرکت پرداخت می‌شود مقداری بیشتر از مبلغی است که به صورت یک‌جا پرداخت می‌شود.

آیا چنین معامله‌ای جایز است یا خیر؟

پاسخ:

اشکال ندارد.

پرسش ۹۶:

خرید و فروش آثار باستانی کشف شده که هیچ شکل یا نقش اسلامی رویشان نیست بلکه فقط تاریخی هستند چه حکمی دارد؟ و همچنین اشیای باستانی کشف شده‌ای که هیچ نقش و نگاری رویشان وجود ندارد چطور؟

پاسخ:

«اشیای باستانی» اموال عمومی هستند، و دادوستد آن‌ها، یا اینکه افرادی بر آن‌ها مسلط شوند جایز نیست.

مسائلی درباره اجاره و رهن

پرسش ۹۷:

شخصی که هفت سال خانه‌ای را اجاره کرده است می‌خواهد خانه را ترک کند و به صاحبش تحویل دهد. حالا صاحب‌خانه به بهانه تعمیر خانه و اینکه او به خانه آسیب رسانده از مستأجر مبلغ نسبتاً زیادی (دو میلیون دینار) می‌خواهد. آیا مستأجر این مبلغ را باید بپردازد؟

پاسخ:

اگر باعث وارد آمدن آسیبی شده باید آن را اصلاح کند، و درباره قیمت آسیب وارد شده

اگر اتفاق افتاده باشد کارشناس باید نظر بدهد.

پرسش ۹۸:

دوستم محلی را اجاره کرده است و در آن کار می‌کند؛ و در مقابل آن پیاپی بزرگی هست که کالاهایش را در آنجا در معرض دید قرار می‌دهد. او می‌خواهد این پیاپی را اجاره بدهد. آیا اگر آن را از او اجاره کنم اشکال دارد. با توجه به اینکه استفاده از آنجا تأثیر منفی بر روی رفت‌وآمد مردم ندارد؛ و به این دلیل که این محدوده وابسته به این محل است، و دوستم که آنجا را اجاره کرده آن را سنگ‌فرش کرده است.

پاسخ:

اشکال ندارد.

پرسش ۹۹:

مؤمنی هستم که به‌عنوان واسطه میان صاحب‌خانه و مستأجر کار کرده‌ام. مالک مبلغی را برای اجاره‌خانه تعیین کرده است و من متوجه شدم مستأجر با اطلاع مالک و فرزندانش پول و مبلغی را که به من تعلق دارد به او می‌دهد. وقتی مالک فوت کرد ورثه، اجاره‌بها را به‌همراه سهمم که در آن هست دریافت می‌کنند، و توافق را انکار کرده‌اند و می‌گویند: این مال به آن‌ها تعلق دارد؛ با وجود اینکه من قرارداد را به آنها نشان داده‌ام و قرارداد با مستأجر تغییر نکرده است. آیا انکار توافق قبلی توسط ورثه جایز است؟ یا من حق مطالبه سهم خود را دارم؟

پاسخ:

اگر قرارداد برقرار است و در اثر انقضای مدت یا علت دیگری منقضی نشده باشد، در این صورت شما حق مطالبه سهم خود را داری.

پرسش ۱۰۰:

رهن خانه‌های مسکونی از جمله معاملاتی است که در حال حاضر رایج است. آیا این کار بدون مشخص کردن مبلغ اجاره‌بها جایز است؟

پاسخ:

جایز است.

مسائل مربوط به کسب و کار

پرسش ۱۰۱:

ما گروهی از جوانان انصار هستیم که در زمینه بازاریابی شبکه‌ای (Network Marketing) فعالیت می‌کنیم. این کار به زبان ساده یعنی خرید محصولات از شرکت اصلی به شکل مستقیم، با کنار زدن واسطه‌هایی که سر راه محصول قرار دارد؛ مثل نمایندگی‌ها و تبلیغات. این نوع بازاریابی براساس تبلیغ زبانی و تبدیل افراد جذب شده به توزیع کننده یا بازاریاب از طریق شکل دادن مجموعه‌ای از شبکه‌های انسانی که محصول از طریق آن‌ها توزیع می‌شود انجام می‌گردد.

ما با شرکت «کیو نت» کار می‌کنیم که در سال ۱۹۹۸ تأسیس شده، و دستاوردها و مشارکت‌های بزرگی در سطح جهانی داشته است؛ و در مجموعه مراکز فروش مستقیم در مالزی و فیلیپین و سنگاپور به ثبت رسیده است. این شرکت ۵۵ شعبه در ۳۹ کشور دارد و در ۱۹۶ کشور خدمت‌رسانی می‌کند؛ و این مطالب را ویکی‌پدیا تأیید می‌کند؛ و برخی از ما از شعبه‌های آن در ترکیه و مالزی دیدار کرده‌ایم.

محصولات این شرکت عبارت است از ساعت‌های سوئیسی که در سطح جهانی شناخته شده‌اند، تورهای مسافرتی با هتل‌های مجلل، مکمل‌های غذایی و دوره‌های آموزشی از دانشکده smc سوئیس.

ما مایلیم از دیدگاه شرعی برای کار در این زمینه اطمینان بیشتری پیدا کنیم.

پاسخ:

پرسش واضح نیست. به‌طور کلی کسب‌وکار در شبکه اینترنت اشکالی ندارد؛ ولی این تجارت باید تجارتی واقعی و حقیقی بوده، و معامله باید قابل فهم و روشن باشد، و حقوق و اموال مردم با سندهای قانونی تضمین شود، و صرفاً خیال‌پردازی و کارهای سوری و فریب‌کارانه برای جمع‌آوری و سرقت اموال مردم نباشد.

پرسش ۱۰۲:

برخی از شرکت‌های تبلیغاتی آگهی‌هایی را برای تبلیغ در سایت‌ها یا وبلاگ‌ها ارائه می‌دهند... این شرکت‌ها آگهی‌هایی ارائه می‌دهند که بعضی از آن‌ها مباح و بعضی دیگر غیراخلاقی هستند و اگر کسی بخواهد در سایت خودش آگهی دهد می‌تواند انتخاب کند و آگهی‌های نامناسب را فیلتر کند. آیا جایز است با این شرکت‌ها همکاری داشته باشیم؟

یک شرکت تبلیغاتی عربی جدید التأسيس هست که هنوز آگهی‌های زیادی منتشر نکرده است و تا الان آگهی تبلیغاتی ناشایستی از آنها ندیده‌ام، و آنها در حال تبلیغ برای شرکتشان هستند. آیا می‌توانم آگهی‌های تبلیغاتی این شرکت را منتشر کنم؟

پاسخ:

جایز است.

پرسش ۱۰۳:

من تعمیرکار خودرو هستم. افسری در رده فرماندهی از من خواست تا وسایل یک

ماشین دولتی را عوض کنم. آیا خرید اجناس کهنه از او جایز است؟

پاسخ:

اگر منظور اجناسی است که خراب شده یا به آن‌ها نیاز نیست جایز است.

پرسش ۱۰۴:

من در یک بیمارستان دولتی به‌عنوان پرستار زن کار می‌کنم. چند روز پیش بیماری به ما مراجعه کرد و تحت مراقبت قرار گرفت. یکی از پرستاران زن، مسئول ارائه خدمات درمانی لازم به او شد. [هزینه] این نوع درمان به‌صورت طبیعی از عهده بیمارستان خارج است یعنی هزینه بر عهده بیمار است. و بیش از یک میلیون دینار عراقی در قالب داروی تزریقی با سرنگ مخصوص می‌شود. پرستار مسئول مراقبت از بیمار در آن زمان که در حال آماده‌سازی سرنگ برای بیمار بود از من خواست به او کمک کنم و درحالی‌که پرستار سعی می‌کرد سرنگ را آماده کند و با توجه به نوع درمان، این سرنگ‌ها بسته‌بندی محکمی دارند. سرنگ پزشکی شکست و داروی گران‌قیمت داخل آن -که هزینه‌اش بر عهده بیمار است- از دست رفت. آیا این کار عواقب شرعی به‌دنبال دارد؟ آیا بیمار باید از این موضوع مطلع شود؟ آیا من مسئولیت خاصی را متحمل می‌شوم؛ چون در کاری که منجر به از دست رفتن دارو شد به پرستار کمک کردم؟ و آیا باید این نوع دارو را با هزینه خودمان بخریم؟

پاسخ:

اگر دارو بدون کوتاهی و سهل‌انگاری از بین رفته و فقط یک پیشامد بوده است شما از جهت شرعی مجبور نیستید از نظر مالی بیمار را ضمانت یا جبران کنید، ولی اطلاع‌رسانی به بیمار واجب است؛ چون این قضیه مربوط به اوست... همچنین می‌توانید این [مسئله] را به مکتب اطلاع دهید و ان‌شاءالله بیت‌المال مبلغ سرنگ را به شما یا بیمار پرداخت خواهد کرد تا در صورت به‌وجود آمدن اختلاف میان شما، مشکل حل شود.

پرسش ۱۰۵:

یکی از مؤمنان در خارج از عراق زندگی می‌کند و قطعه زمینی در عراق دارد که می‌خواهد آن را بسازد. با یکی از مؤمنان در داخل [عراق] قرارداد بست که در برابر نظارت بر ساخت آن ۱۰% به وی بپردازد، و "ناظر" خرید مصالح را برعهده بگیرد و هماهنگی‌های لازم را با پیمانکارها انجام و جزئیات را به مالک اطلاع دهد.

این ناظر پس از تکمیل ساختمان خانه خودش شخصاً اقدام به نصب تأسیسات و لوله‌کشی آب و برق کرد، زیرا در این کار مهارت دارد، و اجرت متعارف آن را گرفت و درصد نظارتش را نیز به آن افزود. وقتی صاحب‌خانه فهمید خود ناظر، کسی بوده است که تأسیسات آب و برق را انجام داده و درصد نظارت بر آن را نیز گرفته است اختلافی میانشان درگرفت و برای حل آن، مسئله را به دادگاه شرعی ارجاع دادند.

پرسش اینجاست: آیا برای ناظر جایز بوده است برخی از کارها را خودش انجام دهد و بدون اینکه به مالک اطلاع بدهد اجرتشان را دریافت کند؟ و آیا برایش جایز بوده است درصد نظارت این کاری را که خودش انجامش داده است نیز دریافت کند، و به این ترتیب او هم پیمانکار باشد و هم ناظر؟

پاسخ:

اگر تأسیسات برق و آب هیچ نقصی نداشته باشند سازش برایشان بهتر است، براساس اینکه پیمانکار برای اجرای این قسمت از کار ساختمان فقط حق اجرت کارش را می‌گیرد. و برای دیگر [بخش‌های] کار او حق دارد طبق قراردادشان اجرت نظارت را دریافت کند.

پرسش ۱۰۶:

یک و نیم هکتار زمین زراعی دارم و می‌خواهم در آن درخت بکارم. آیا جایز است با آب تصفیه‌شده آن را آبیاری کنم؟ با توجه به اینکه می‌خواهم از آبیاری قطره‌ای استفاده کنم تا به کسی ضرری نرسانم. آیا می‌توانم از این آب برای آبیاری زمینم استفاده کنم یا نه؟

پاسخ:

جایز نیست با آب گفته‌شده آبیاری کنی؛ زیرا جزو اموال عمومی است و کاربرد خاص و مشخصی دارد.

پرسش ۱۰۷:

مبلغی به اندازه ده میلیون دینار دارم، و آن را برای کار به زنی که چند فروشگاه تجاری دارد سپرده‌ام. ما توافق کردیم او سود مشخصی به ما بدهد که به صورت درصد نیست، و او به ازای هر یک میلیون، ماهانه ۵۰ هزار دینار به ما می‌دهد. آیا این معامله صحیح است؟

پاسخ:

سودهایی که می‌گیرید اشکال ندارد، ولی در چنین حالت‌هایی حقوق و اموال خود را با اوراق رسمی مستند کنید تا «حق‌ها» ضایع نشود.

پرسش ۱۰۷:

شخصی در جایی به مدت هفت سال کار کرده، ولی صاحب‌کار حق بیمه او را پرداخت نکرده است. آیا جایز است کارگر از صاحب‌کار در دادگاه شکایت کند تا حق بیمه خود را بگیرد؟

پاسخ:

اگر بیمه جزو حقوق او بوده است می‌تواند از این طریق اقدام نماید تا حق خودش را دریافت کند.

پرسش ۱۰۹:

در بصره یک شرکت خصوصی هست که زیر نظر دولت، نفت استخراج می‌کند، ولی حمایت مالی این شرکت توسط شخصی انجام می‌شود که گفته می‌شود برخی از منابع درآمدش از معاملات مشکوک یا غیرشرعی بوده است. آیا کار به‌عنوان کارمند در این شرکت جایز است؟

پاسخ:

کار در هر شرکتی جایز است؛ البته تا زمانی که در محدوده شرعی کار می‌کند و متهم کردن مردم بدون دلیل جایز نیست.

پرسش ۱۱۰:

بنده در زمینه تعمیر برخی از وسایل برقی کار می‌کنم. گاهی وسایلی را تعمیر می‌کنم که صاحبانشان برای گرفتنشان نمی‌آیند و این وسایل یک سال یا دو سال نزد من می‌مانند. با آن‌ها چه کنم؟ برای هزینه تعمیر چه کنم؟

پاسخ:

اگر از موعد تحویلی که میان شما مقرر شده است مدتی سپری شود سعی کن با صاحبش تماس بگیری. اگر این کار امکان‌پذیر نبود می‌توانی آن را در برابر اجرت کار و اجاره ماندن آن در محل کارت برداری و بفروشی.

پرسش ۱۱۱:

زنی بهره ربوی می‌گرفته است و می‌خواهد توبه کند. آیا چیزی بر عهده اوست؟ با توجه

به اینکه او با این بهره‌ها خانه‌ای خریده است. حکم این خانه چیست؟

پاسخ:

چیزی بر عهده‌اش نیست. توبه و استغفار کند و هر قدر می‌تواند صدقه بدهد.

مسائل مربوط به مشاغل

پرسش ۱۱۲:

آیا جایز است مؤمن در ارتش یا پلیس فقط به دلیل ورزش کار کند؟

پاسخ:

جایز است.

پرسش ۱۱۳:

آیا کار کردن در ادارات وابسته به عتبات جایز است؟

پاسخ:

جایز است.

پرسش ۱۱۴:

آیا جایز است مبلغی معین برای ارتقا به رتبه بالاتر برای افزایش حقوق بازنشستگی ام در آینده بپردازم؟

پاسخ:

جایز است.

پرسش ۱۱۵:

من زنی کارمند در یکی از ادارات دولتی هستم، و وضعیت سلامتی‌ام خوب نیست، و ادامه کار در ماه رمضان برایم سخت است. آیا می‌توانم گزارشی مبنی بر ابتلا به ویروس کرونا ارائه دهم (در حالی که به این بیماری مبتلا نشده‌ام) تا [بتوانم] با حقوق و دستمزد کامل، مرخصی یک‌ماهه بگیرم بدون اینکه به کار خودم یا دیگری آسیبی وارد شود؟

پاسخ:

جایز نیست و در صورت داشتن شرایط خاص می‌توانید طبق همان شرایط درخواست مرخصی کنید.

پرسش ۱۱۶:

من در جایی کار می‌کنم که مستحق دریافت سختی کار می‌شود و ما درخواست آن را تقدیم کردیم. هیئتی از طرف اداره مرکزی‌مان تشکیل شد و این هیئت در محل کار ما حاضر شد تا استحقاق ریسک بالای کار ما را از آوریل ۲۰۱۹ بررسی کند، و آن‌ها مبلغ خواسته‌شده را نیز تعیین و تصویب کردند؛ اما به دلیل عدم افزایش حقوق توسط وزارتخانه و گاهی نیز به بهانه تصویب نشدن بودجه باعث شد افزایش حقوق ما معلق بماند و ما همچنان به امید افزایش حقوق با توجه به ویژگی ریسک بالای شغل‌مان صبر می‌کنیم، و ما در یکی از بدترین وزارتخانه‌ها از نظر پرداخت حقوق کار می‌کنیم. با توجه به اینکه مبلغی از اموال اداره در اختیار بنده هست، آیا من می‌توانم حقم را از اضافه کار کردهای سابقم بردارم و مبلغ بدهی را هنگام پرداخت حقوق‌ها از آن کم کنم؟ به خصوص اینکه من نیازمند هستم و بدهکاری‌هایی هم بر دمه‌ام هست.

پاسخ:

جایز نیست.

مسائل مربوط به قوانین وضعی

پرسش ۱۱۷:

دست‌های دخترم در خانه شکسته است، و در صورتی که حادثه رانندگی اتفاق بیفتد دولت ایران دیه صدمات وارد شده به مجروح به همراه هزینه‌های درمان را پرداخت می‌کند. آیا می‌توانم بگویم دست‌های دخترم به دلیل حادثه رانندگی شکسته شده است تا هزینه‌های درمان او را دریافت کنم؟

پاسخ:

جایز نیست. اگر برای درمان به پول نیاز دارید می‌توانید با بیت‌المال تماس بگیرید.

پرسش ۱۱۸:

زن متأهلی هست که شرایط زندگی دشواری را سپری می‌کند. مادر فوت شده‌اش حقوق مستمری دارد ولی فقط در صورتی که ثبت شود این زن مطلقه است می‌تواند از این حقوق دریافتی داشته باشد.

آیا او می‌تواند برای دریافت حقوق مستمری، طلاق ساختگی انجام دهد؟

پاسخ:

جایز نیست.

پرسش ۱۱۹:

شخصی برای کار در اداره‌ای دولتی داوطلب شده و از همان ابتدا درباره مدرک تحصیلی‌اش دروغ گفته و آن را پایین‌تر از مدرک واقعی‌اش معرفی کرده است؛ زیرا در آن اداره افراد با مدرک بالا را استخدام نمی‌کنند؛ و آن‌ها نیز او را پذیرفته‌اند. آیا جایز است کار

خودش را ادامه دهد؟ و آیا پولی که از این طریق به دست آورده است اشکال دارد؟

پاسخ:

دروغ گفتن اشتباه است؛ اما دربارهٔ ادامهٔ کارش تا زمانی که مدرک تحصیلی قابل قبول دارد اشکالی ندارد.

پرسش ۱۲۰:

برخی از رشته‌های مهندسی امتحان‌ها را به صورت کتاب‌باز (open book) برگزار می‌کنند و در وقت امتحانات، دانشجویان و اساتیدی هستند که پاسخ‌های آماده برای آزمون را ارسال می‌کنند.

آیا این پاسخ‌های آماده، جزئی از منابع محسوب می‌شوند؟ یا تقلب هستند؟

پاسخ:

آزمون باید طبق شرایط و ضوابطی که توسط مؤسسهٔ آموزشی برگزارکننده وضع شده است برگزار شود.

پرسش ۱۲۱:

حکم قاچاق حیوانات و کالاها به کشوری دیگر بدون مجوز قانونی چیست؟ و این مسئله ممکن است به حبس یا دستگیری یا بازجویی منجر شود. آیا این کار جایز است؟

پاسخ:

جایز نیست.

پرسش ۱۲۲:

گاهی نزد ما پول‌هایی باقی می‌ماند که چون پاره هستند نمی‌توانیم با آن‌ها معامله کنیم؛ ولی بانک‌ها دولتی یا خصوصی- آن‌ها را با کسر مبلغ دریافت می‌کنند؛ یعنی کسی که ۲۵ هزار دینار عراقی پاره و از بین رفته داشته باشد آن را از او می‌گیرند و در عوض ۲۰ هزار

دینار به او می‌دهند. آیا این معامله درست است؟

پاسخ:

اشکال ندارد.

پرسش ۱۲۳:

آیا همکاری با یک شرکت در مقابل دریافت درصدی از عدم پرداخت مالیات کاملی که توسط دولت تخصیص یافته جایز است؟ این کار بدون اطلاع دولت انجام می‌شود و سود زیادی از این کار به دست می‌آید. این سودها چه حکمی دارند؟

پاسخ:

اگر منظور شرکت حسابداری یا مشابه آن است که برای کاهش مالیات حساب‌ها را تنظیم می‌کند این کار جایز است.

پرسش ۱۲۴:

تاجری در فیلیپین در یکی از بانک‌های فیلیپین چند حساب داشته و سه سال قبل فوت کرده است و وارث شرعی ندارد. بانک نیز یکی از کارمندانش را مسئول تحقیق و جست‌وجوی وارث این فرد کرده است. این کارمند شروع به جست‌وجوی نزدیکان این شخص کرده و هیچ‌کسی را نیافته است؛ و در چنین وضعیتی بانک اقدام به تصاحب اموال متوفی خواهد کرد.

از آنجا که اسم خانوادگی من با این فرد یکی است (ولی هیچ‌گونه خویشاوندی با او ندارم) این کارمند با من تماس گرفته و به من گفته است به شرط دریافت ۵۰٪ از اموال می‌تواند مرا به عنوان خویشاوند او معرفی کند و من این اموال را به تصرف خود درآورم. آیا برای من جایز است این پیشنهاد را بپذیرم؟ و آیا اموالی را که از این طریق به من می‌رسد به

بیت‌المال تحویل بدهم؟

پاسخ:

اگر بدانند با دریافت اموالی که مالکی ندارد آسیبی به وی نخواهد رسید می‌تواند آن را دریافت کند، و تحویل آن به بیت‌المال واجب نیست؛ بلکه فقط خمس اموالی را که از این طریق به دست می‌آورد [واجب است پرداخت کند].

تعامل با غیر مؤمنان به حق

پرسش ۱۲۵:

بنده در حوزه، فقه و سیره و اخلاق تدریس می‌کنم؛ و آن‌ها برایم شرط کرده‌اند اگر فقه را تدریس نکنم مرا از حوزه اخراج می‌کنند. بنده واقعاً درس دادن را دوست دارم. حکم تدریس فقه چیست؟ آیا راهی هست که به‌وسیله‌اش برایشان طفره بروم؟

پاسخ:

اشکالی در آموزش هرگونه کتاب فقهی یا اعتقادی وجود ندارد.

پرسش ۱۲۶:

یکی از برادران شیوخ - که هدایت‌یافته است - از بنده درخواست کرده از شما بپرسم: آیا او حق دارد عمامه‌ای را که مخالفان و پیروان مراجع می‌پوشند استفاده کند؟ به این دلیل که الان در شرایط تقیه به سر می‌برد؟ و آیا اگر شرایط او را به خواندن نماز جماعت و ادا کردن می‌تواند با آن‌ها نماز جماعت بخواند؟

پاسخ:

جایز است.

پرسش ۱۲۷:

خانواده مؤمنی اجاره‌نشین هستند و ماهیانه ۴۰۰ هزار اجاره می‌پردازند. درآمد پدر، ماهانه تقریباً یک میلیون و ۳۰۰ هزار است و او چهار دختر دارد (دو تا از دخترهایش به بیماری صرع مبتلا هستند، و یکی دیگر نیز معلول است) و پسر دانشجویی هم دارد که اگر بتواند به سر کار هم می‌رود. به علاوه مادر و پدر نیاز به درمان دارند که ماهیانه تقریباً ۱۰۰ هزار هزینه دارد. آن‌ها یک قطعه زمین هم دارند که نزدیک ۱۰ سال است خریده و در آن خانه‌ای ساخته‌اند، ولی تا حالا کامل نشده است. آن‌ها تبلیغات کمک به نیازمندان سازمان بهداشت جهانی از طریق انجمن خیریه عربی را به مناسبت ماه رمضان دیده‌اند. آیا برای این خانواده جایز است ثبت نام کنند تا از این کمک‌ها بهره‌مند شوند، حتی اگر فقط در حد تهیه دارو باشد باشد؟

پاسخ:

جایز است.

پرسش ۱۲۸:

پرسشی درباره کتاب‌های pdf دارم که در برخی از سایت‌های اینترنتی منتشر می‌شود. این کتاب‌ها ارتباطی با انتشارات ندارند و به صورت رایگان دانلود می‌شوند. با توجه به اینکه انتشارات‌ها این کتاب‌ها را می‌فروشند، آیا دانلود یا انتشار این کتاب‌ها اشکال شرعی دارد؟ با توجه به اینکه تا وقتی که ثابت نشود انتشارات، دشمنان ناصبی محمد و آل محمد علیهم السلام یا شیعیان‌شان هستند مراکزی علمی محسوب می‌شوند و اموالشان محترم است.

پاسخ:

اشکال ندارد.

مسائل متفرقه

پرسش ۱۲۹:

حکم شلیک گلوله با سلاح گرم (تیر جنگی یا مشقی) در مناسبت‌ها (جشن‌ها و عزاداری‌ها) چیست؟

پاسخ:

شلیک گلوله جنگی به طرف بالا یا در جهت افقی با وجود این احتمال که هرچند اندک باشد به انسان اصابت کند یا به اموال خصوصی یا عمومی آسیب برساند کاری حرام است و جایز نیست.

پرسش ۱۳۰:

برخی از پرورش‌دهندگان حیوانات خانگی به عقیم‌سازی حیوان روی می‌آورند تا از تمایل جفت‌گیری آن‌ها برای همیشه جلوگیری کند. این کار چه حکمی دارد؟

پاسخ:

جایز است.

پرسش ۱۳۱:

آیا به‌طور کلی نواختن دف در مجالس مردانه جایز است؟ چه برای خواندن قصیده‌هایی در حمد و ثنای خداوند و انبیا و امامان علیهم‌السلام باشد، و چه این‌طور نباشد؟

پاسخ:

جایز است.

پرسش ۱۳۲:

برخی بازی‌های رایانه‌ای هستند که کودکان بازی می‌کنند و در بازی سطوح یا بخش‌هایی وجود دارد که فقط با خرید کارت اعتباری به‌عنوان مثال به مبلغ پنج هزار دینار- می‌توان به آنها دسترسی پیدا کرد؛ و احتمال اینکه شما بازی کنید و این پول را از دست بدهید نیز وجود دارد.

پرسش: آیا این کار جایز است؟ و آیا لازم است والدین مانع فرزندان شوند؟ و آیا فروش این بازی‌ها جایز است؟

نکته: در این بازی‌ها سطوح طلایی به‌صورت مجازی وجود دارند و در عالم واقعیت وجود ندارند.

پاسخ:

جایز است. ولی بهتر است از پرداخت پول برای این‌گونه امور خودداری شود.

پرسش ۱۳۳:

امام علیه السلام چنین فرموده‌اند: «خال کوبی ابروها (تتو) در صورت وجود دلایلی جایز است؛ مثل نبودن یا کم‌بودن مو.» آیا زیباسازی نیز جزو جنبه‌های مجاز خال کوبی محسوب می‌شود؟

پاسخ:

علت گفته شده از جنبه‌های زیباسازی است.

پرسش ۱۳۴:

حکم به دست کردن انگشتر در انگشت اشاره و میانه چیست؟

پاسخ:

جایز است.

پرسش ۱۳۵:

حکم راندن زنبور (زنبورهای وحشی) چیست؟ و اگر در درخت خانه لانه ساخته باشند آیا ما حق گرفتن آن‌ها را داریم؟ و اگر صاحب آن‌ها را بشناسم یا شک داشته باشم صاحبش کیست حکم چگونه خواهد بود؟

پاسخ:

زنبور وحشی یا مجهول المالك از آن کسی است که آن‌ها را بگیرد و برایشان کندو تهیه کند.

پرسش ۱۳۶:

پدرزن بنده یک قرارداد کشاورزی را از خانمی خریده، و قرارداد به اسم او ثبت شده است؛ و مساحت آن در سال ۱۹۹۲، ۱۵ هکتار بود و این زمین در آن زمان قابلیت بازسازی و احیای خاک را نداشت، چون مرطوب و پر از آب شده، و مقدار نمکش زیاد شده بود. بعد از مدتی از وفات آن زن، پدرزنم خواست زمین را احیا کند، ولی ورثه آن زن مانعش شدند و آن را از او گرفتند. اراضی بایر دیگری هم نزدیک آن زمین بود. آن‌ها زمینی به مساحت ۱۵ هکتار برای او مشخص کردند و او با باجناقم توافق کردند در برابر تثبیت این زمین ۵ هکتار از آن را به او بدهد. باجناقم شروع به کشت در این زمین کرد و ماشین‌آلات آبیاری خرید و تعدادی نهال درخت خرما در آن کاشت. پس از آن شخصی این زمین را دید و به او گفت این زمین من است و او قرارداد کشاورزی در آن دارد. برای حل این مشکل به اداره کشاورزی کربلا مراجعه کردند. گروهی از اداره آمدند و آن‌ها وقتی نخل‌ها را در آن زمین دیدند حکم کردند زمین به پدرزن بنده می‌رسد؛ و هیئت بازرسی به صاحب زمین گفتند اگر زمین تو بوده چرا در طول این مدت از سال ۱۹۹۲ تا سال ۲۰۱۰ آن را احیا و آباد نکردی؟

و گفتند ما به تو زمین دیگری می دهیم. او نیز آن را گرفت و فروخت.

مدتی قبل پدرزن بنده از دنیا رفت و زمین میان ورثه تقسیم شد.

پرسش: آیا این زمین حلال است یا غصبی؟

با توجه به اینکه باجناقم به کارمندان اداره ثبت پول داده بود تا این زمین را به اسم پدرزن من ثبت کنند. در حال حاضر این زمین حصارکشی شده و درخت‌های نخل و انار و برخی از انواع میوه‌ها در آن وجود دارد.

پاسخ:

اشکالی ندارد، و [زمین] غصبی نیست.

پرسش ۱۳۷:

ما زیر تخت خواب، جعبه آب میوه یا غذا یا کتاب‌های دینی می گذاریم. آیا اگر در حالی که خواب هستیم این‌ها زیر پایمان لگد شود گناهی مرتکب می شویم؟

پاسخ:

اشکال ندارد.

پرسش ۱۳۸:

قبل از ایمان آوردن به دعوت مبارک، غذایی را از رستوران شخصی کافر - که غذای حرام می فروخت- به سرقت بردم. لازم است آنچه از آن‌ها به سرقت برده‌ام به آنان بازگردانم؟

پاسخ:

عوض چیزی را که از آن‌ها گرفتی به آن‌ها بده.

پرسش ۱۳۹:

من یک زن انصاری اهل سوریه و ساکن لبنان هستم و در لبنان اقامت گرفته‌ام؛ چون با یک مرد لبنانی ازدواج کردم. من دو فرزند دارم و در ادبیات گروه زبان عربی مدرک گرفته‌ام ولی الآن کار نمی‌کنم.

با مردی انصاری ازدواج کردم و پس از تقریباً دو ماه از ازدواجمان زنی که از او طلاق گرفته بود چیزی به او خوراند و او را سحر کرد. مدتی از طریق غسلی که از سید احمدالحسن آموختیم شروع به درمان او کردیم ولی او درمان را دنبال نکرد و بعد از دو سال از دعوت یمانی مرتد شد و پس از مدتی روزه و نماز را ترک کرد و شروع به ناسزاگویی به انبیا و امامان علیهم‌السلام کرد. وقتی از او می‌پرسیدم: آیا تو واقعاً ملحد شدی؟ به من پاسخ می‌داد: نمی‌دانم (یعنی می‌گفت متوجه نمی‌شوم). از متخصصین درباره‌ی حال او پرس‌وجو کردیم، و آن‌ها گفتند رفتارهایش نشان می‌دهد دچار بیماری روانی شده است.

او الحاد خودش را فقط برای عده‌ی اندکی علنی کرده بود. او الحاد و ناسزاگویی و بدگویی به انبیا علیهم‌السلام را در برابر من، و نیز در صفحه‌ی فیس‌بوکش علنی کرده بود؛ ولی در برابر خانواده و نزدیکان یا همکارهایش علنی نکرده بود. او آزاری نمی‌رساند، و آرامش و سکون بر حال او غلبه دارد.

پرسش من این است: حکم ندانم گراها چیست؟ و حکم ازدواج من در حالتی که شوهرم به دلیل بیماری روانی مرتد شده است چیست؟ (او خواندن قرآن یا غسل و حتی روان‌درمانی را نمی‌پذیرد)؛ و اگر باطل است من چه کار باید انجام دهم؟ با توجه به اینکه خانه‌ای ندارم و نمی‌توانم به منزل خانواده‌ی خودم بازگردم؛ و در منطقه‌ای که ما زندگی می‌کنیم انصاری هم وجود دارند که از من و کودکانم پذیرایی کند، و نمی‌توانم از فرزندانم روی برگردانم.

پاسخ:

اگر بیمار روانی است بهتر است او را برای درمان و خواندن ادعیه قانع کنید؛ همچنین او را قانع کنید با مؤمنان ارتباط داشته باشد. چه بسا خداوند حالش را اصلاح فرماید.

پرسش ۱۴۰:

در حالتی که داعشی‌ها یکی از رزمندگان را محاصره کرده باشند و هیچ راهی برای فرار از دست آن‌ها برایش باقی نمانده باشد و هیچ‌کسی هم نباشد او را نجات دهد، و مهماتش تمام شده باشد و فقط یک تیر برایش باقی مانده باشد، و از ترس اینکه طعمه‌ای در دست‌های آن‌ها شود و احتمال داشته باشد در معرض انواع آزار و شکنجه و مُتله و کشته شدن قرار بگیرد (همان‌طور که این روش آن‌هاست) آیا اقدام به خودکشی برایش جایز خواهد بود؟

پاسخ:

خودکشی جایز نیست؛ و با سلاح سرد و هرچیزی که دارد با آن‌ها مقابله کند.

پرسش ۱۴۱:

بسیاری از برادران از کشورهای مختلف در خصوص دریافت واکسن و ویروس کرونا سؤال پرسیده‌اند؛ به‌خصوص عده‌ای از آن‌ها که در حوزه بهداشت و سلامت یا دیگر حوزه‌هایی کار می‌کنند که ملزم به تزریق این واکسن هستند. شما در این خصوص چه توصیه‌ای می‌فرمایید؟

پاسخ:

دریافت واکسن مسئله‌ای شرعی یا دینی نیست، ولی به‌عنوان یک نصیحت عرض می‌کنم: کسی که از امکان دریافت واکسن مؤثر و در حد خوبی بی‌خطر برخوردار است به

خدا توکل کرده، و خودش و خانواده‌اش را واکسینه کند.

واکسن‌های بی‌خطر بسیاری وجود دارند؛ مثل واکسن شرکت فایزر، واکسن مُدرنا، و نیز واکسن چینی که واکسن خوبی است. واکسن‌هایی نیز با احتمال خطر بسیار اندک یا حتی نادر وجود دارند؛ مثل واکسن آسترانکا، و اگر فردی جایگزینی برای این واکسن‌ها پیدا کند قطعاً استفاده از جایگزین بهتر خواهد بود.

اما کسی که جایگزینی نیابد و در وضعیتی قرار داشته باشد که احتمال ابتلای او به بیماری همه‌گیر قابل توجه باشد بهتر است واکسینه شود؛ چه با آسترانکا و چه با هر واکسن دیگری.

همچنین در خصوص مسئله عوارض جانبی واکسن یا به‌طور کلی- داروها، چه در خصوص این بیماری و چه دیگر بیماری‌ها، این مسئله‌ای وارد و محتمل است. اما برای شخصی که در شرایط اضطرار قرار دارد صحیح نیست به بهانه وجود آسیبی با احتمال یک در میلیون، از درمان یا زدن واکسن خودداری کند؛ زیرا او همین الان در [معرض] احتمال آسیب بزرگ‌تری قرار دارد.

پرسش ۱۴۲:

برخی برادران از ایران و سوریه از اینکه آیا حکم شرعی زیر شامل آن‌ها می‌شود سؤال می‌پرسند:

«در شرایط فعلی شرعاً جایز نیست بدون استفاده از واکسن بیماری همه‌گیر [کرونا]، با بقیه مردم اختلاط کنید و زندگی خود و آن‌ها را به خطر بیندازید.» به‌خصوص که بعضی از آن‌ها مثل وضعیتی که در ایران هست- با دشواری در دسترسی به واکسن روبه‌رو هستند.

آیا این حکم برای همه است؟

پاسخ:

سخن بنده واضح است؛ و به کسی اختصاص دارد که به واکسن مناسب دسترسی دارد و با وجود این بدون هیچ عذری- از تزریق واکسن خودداری، و با دیگران معاشرت می کند و آن ها را در معرض آسیب قرار می دهد.

* * *

این آخرین پرسش و پاسخ فقهی بود که تا پایان شب بیستم جمادی الاول سال ۱۴۴۵ ق تدوین شد.

و الحمد لله اولاً و آخراً.